

AGENDA

Vergadering: Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg – 2019 #1

Datum: 4 juli 2019 van 16:00 uur tot 18:00 uur

Locatie: Prismalaan West 1, Bleiswijk

Genodigden: Lansingerland A. Abee, K. Arends, E. Kampinga, F. Ammerlaan
Zoetermeer J. Idema, M. Rosier, W. van Steenis, R. Zinck

Tevens uitgenodigd zijn:

Lansingerland	A. Koopman (ambtelijke ondersteuning)
Zoetermeer	D. Kluyver (ambtelijke ondersteuning)
Bedrijvenschap Hoefweg	M. Kalf (secretaris)
	N. Zwiep (directeur)
	B. Rozendaal (notulen)
	B. Arslan (controller – aanwezig voor financiële agendapunten)
	W. Kalkman (accountant – aanwezig voor financiële agendapunten)

1. Opening

2. Vaststelling agenda, mededelingen

3. Ingekomen en uitgaande stukken

Bijlagen:

- Ingekomen brief provincie Zuid-Holland d.d. 15 januari 2019 inzake begrotingscirculaire 2020-2023 gemeenschappelijke regelingen.
- Ingekomen brief gemeente Zoetermeer d.d. 4 juni 2019 inzake gevoelen jaarrekening 2018 en zienswijze begrotingswijziging 2019 # 1 en begroting 2020.
- Ingekomen brief gemeente Lansingerland d.d. 13 juni 2019 inzake gevoelen jaarrekening 2018 en zienswijze begrotingswijziging 2019 # 1 en begroting 2020.

4. Uit- en toetreding lid en plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur

Bijlagen:

- Toelichting bestuurswisselingen
- Raadsbesluit gemeente Zoetermeer

5. Verslag vorige vergadering en besluitenlijst

Bijlagen:

- Concept verslag 11 december 2018
- Besluitenlijst 5 december 2018 tot 27 juni 2019

6. Vaststelling jaarrekening 2018

Bijlagen: Voorstel voor besluitvorming

- Jaarrekening 2018
- Aanvullende controle verklaring d.d. 24 mei 2019
- Controleverklaring
- Rapport van bevindingen
- Gevoelen (bijlagen zoals onder agendapunt 3b) en 3c)

7. Vaststelling begrotingswijziging 2019 # 1 en begroting 2020

Bijlagen: Voorstel voor besluitvorming begrotingswijziging 2019 # 1 en begroting 2020

- Begrotingswijziging 2019 # 1
- Begroting 2020
- Zienswijzen (bijlagen zoals onder agendapunt 3b) en 3c)

8. Opvolging adviezen accountant
Toelichting door N. Zwiep
Bijlage: Concept brief aan gemeenteraden Lansingerland en Zoetermeer (ter vaststelling)
9. Fraude risico analyse Bedrijvenschap Hoefweg
Toelichting door N. Zwiep
Bijlage: Verslag fraude risico analyse Bedrijvenschap Hoefweg 21 februari 2019 (ter kennisname)
10. Deelname Bedrijvenschap Hoefweg in Prisma
Toelichting stand van zaken door N. Zwiep
11. Studie alternatief programma Bleizo / Hoefweg door gemeenten Lansingerland en Zoetermeer
Toelichting stand van zaken door K. Arends en M. Rosier
12. Overleg A12 Corridor
Toelichting stand van zaken door K. Arends
13. W.v.t.t.k. en rondvraag
14. Sluiting

Begrotingscirculaire

Gemeenschappelijke Regelingen 2020-2023

provincie **HOLLAND**
ZUID

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Vormen van toezicht	5
1.1 Repressief toezicht	5
1.2 Preventief toezicht	5
2. Toetsingsaspecten	7
2.1 Structureel en reëel evenwicht	7
2.1.1 Structureel evenwicht	7
2.1.2 Reëel evenwicht	7
2.1.3 Transparantie	8
2.1.4 Bezuinigingen, ombuigingen en taakstellingen	8
3. Ontwikkelingen BBV	9
3.1 Aandachtspunten en aanvullende notities commissie BBV	9
3.1.1 Nieuwe Notities commissie BBV	9
<i>Notitie materiële vaste activa</i>	9
<i>Notitie structurele en incidentele baten en lasten</i>	9
<i>Notitie gebeurtenissen na balansdatum</i>	10
<i>Nadere uitleg tussentijds winstnemen</i>	10
4. Specifieke onderwerpen	11
4.1 Sociaal domein	11
4.2 Overgangsbepaling 'Niet in Exploitatie Genomen Gronden' (NIEGG)	11
4.3 Doorontwikkeling financieel toezicht	12
<i>Agenda Toekomst van het Toezicht</i>	12
4.4 Vaststellingsbesluit begroting	12
4.5 Inzenden documenten	12
4.5.1 Inzenden van uw begroting aan GS	12
4.5.2 Inzenden financiële documenten ter kennisname	13
Tot slot	13

Inleiding

Ieder jaar ontvangt u relevante en actuele informatie over de wijze waarop uw (meerjaren)begroting wordt beoordeeld vanuit onze wettelijke taak, het financieel toezicht. Het is belangrijk deze informatie te betrekken bij de kaderstelling voor de begroting en de vaststelling van uw begroting.

Uw gemeenschappelijke regeling heeft de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Ieder jaar besluiten wij, op grond van artikel 203 van de Gemeentewet, vóór 1 januari of uw gemeenschappelijke regeling voor het komende begrotingsjaar onder repressief of preventief toezicht valt. Het doel hiervan is te voorkomen dat uw gemeenschappelijke regeling een structureel tekort op de begroting krijgt, dat niet makkelijk meer door u zelf op te lossen is. Financieel toezicht draagt bij aan een 'slimmer en sterker' Zuid Holland met een sterk openbaar bestuur als uitgangspunt. Een bestuur waar de inwoners op kunnen vertrouwen. Respect voor de eigen verantwoordelijkheid van besturen is het uitgangspunt.

Uw (meerjaren)begroting is gebonden aan verschillende regels. Met deze circulaire helpen wij u op weg. U leest hierin onder andere:

- Welke vormen van toezicht er zijn.
- Welke wet- en regelgeving er worden gehanteerd bij het toezicht.
- Wat structureel en reëel evenwicht betekent.
- Waar kijken we naar als we beoordelen of uw begroting en meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is.
- Welke ontwikkelingen we zien in het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV). In het BBV staan de regels over hoe u uw begroting moet inrichten.
- Met welke andere specifieke onderwerpen u rekening moet houden.

De circulaire is een aanvulling op ons [gemeenschappelijk toezichtkader 2014](#). Er zijn financieel technische onderwerpen opgenomen die wellicht meer voor het dagelijks bestuur bestemd zijn en van belang zijn voor de opstelling van de begroting. Een afschrift van deze circulaire hebben wij aan uw dagelijks bestuur gestuurd.

Heeft u vragen over de inhoud van deze circulaire of de vertaling hiervan in uw begroting? Neem dan gerust contact op met de behandelend ambtenaar voor uw gemeenschappelijke regeling. In de toegezonden brief over de begroting 2019 vindt u de contactgegevens.

1. Vormen van toezicht

De uitgangspunten bij het bepalen van de vorm van toezicht zijn de Gemeentewet, de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Algemene wet bestuursrecht, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), ons Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (2014) en deze begrotingscirculaire. Op grond van de Gemeentewet houden wij toezicht op de financiën van de gemeenschappelijke regelingen. Dit doen wij risicogericht en proportioneel.

Regulier houden wij repressief toezicht. Repressief toezicht betekent dat u uw begroting direct kunt uitvoeren zonder dat vooraf onze goedkeuring vereist is. Wanneer uw begroting niet aan de wettelijke criteria voldoet, dan kunnen wij preventief toezicht instellen. Preventief toezicht betekent dat wij de begroting en de daarop volgende begrotingswijzigingen eerst moeten goedkeuren voordat u deze kunt uitvoeren. Deze vorm van toezicht is een uitzondering. Voordat er wordt besloten tot preventief toezicht over te gaan, wordt gelegenheid gegeven voor bestuurlijk overleg.

1.1 Repressief toezicht

Wij houden repressief toezicht als:

- De begroting, inclusief nieuw beleid, naar ons oordeel structureel en reëel in evenwicht is. Hieraan wordt voldaan indien de structurele lasten worden gedekt door structurele baten en de ramingen realistisch zijn. Als uw begroting 2020 niet structureel en reëel in evenwicht is, dient aannemelijk te zijn dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf (2023) van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht.
- De jaarrekening en de begroting tijdig zijn ingezonden. De jaarrekening 2018 vóór 15 juli 2019 en de begroting 2020 vóór 1 augustus 2019.

Opschuivend sluitend meerjarenperspectief

Er kan geen sprake zijn van opschuivend sluitend perspectief. Bij de beoordeling van het structureel en reëel evenwicht, beoordelen wij of er sprake is van een opschuivend sluitend perspectief. Daarmee wordt bedoeld dat het niet is toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Is er in uw (meerjaren)begroting alleen evenwicht in de laatste jaarschijf (2023) van de meerjarenraming, dan beoordelen wij of er sprake is van opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Dit is het geval als ook bij de begroting 2019 alleen de laatste jaarschijf (2022) structureel en reëel in evenwicht was. Als dat zo is, moeten bij de begroting 2020 minimaal de laatste 2 jaarschijven structureel en reëel in evenwicht zijn (2022 en 2023).

1.2 Preventief toezicht

Preventief toezicht kan worden ingesteld in de volgende situatie:

- De begroting is naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht. Daarnaast is het niet aannemelijk dat dit evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming herstelt.
- De vastgestelde jaarrekening en/of begroting zijn te laat ingezonden. Overschrijding van de inzendtermijnen leidt in beginsel tot preventief toezicht (ook voor een financieel gezonde gemeenschappelijke regeling).

Bij preventief toezicht wordt gedurende het jaar regelmatig met de financieel toezichthouder overlegd over hoe de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling weer gezond kan worden gemaakt. Ook wordt er overlegd over nut en noodzaak van eventuele nieuwe uitgaven. Hierbij moet duidelijk gemaakt worden dat deze uitgaven onontkoombaar en onuitstelbaar zijn en moet er in de financiële dekking zijn voorzien. In het traject van het preventief toezicht zal het opschuivend sluitend meerjarenperspectief zoals hiervoor beschreven ook een aandachtspunt zijn en betrokken worden bij de goedkeuring van de begroting.

2. Toetsingsaspecten

2.1 Structureel en reëel evenwicht

De toezichtscriteria staan in artikel 203 van de Gemeentewet. Deze zijn verder uitgewerkt in ons [Gemeenschappelijk financieel toezichtkader](#).

2.1.1 Structureel evenwicht

Worden de structurele lasten gedekt door de structurele baten? Dan is er structureel evenwicht. Dit wordt beoordeeld per jaarschijf.

Hiervoor is het van belang dat duidelijk uit de begroting blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Belangrijke onderdelen zijn:

- Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten ([artikel 19 lid c BBV](#)).
- Het overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves ([artikel 19 lid d BBV](#)).
- Het overzicht van baten en lasten ([artikel 17 BBV](#)).

Deze onderdelen bij elkaar zijn nodig om een goed beeld te hebben van het structureel evenwicht van de begroting. Kortom, is de begroting voor de korte en de langere termijn in evenwicht?

Het is van belang deze onderdelen te betrekken bij het bepalen en presenteren van het structureel saldo van de begroting en meerjarenraming. Wij dringen er bij u op op aan dit in het besluit van het algemeen bestuur of in de inleiding van de begroting op te nemen.

In onderstaande tabel is hiervoor een handreiking opgenomen.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	-1.460	-1.500	-1.690	-1.335
Toevoegingen en onttrekking aan reserves	1.660	1.630	1.500	1.250
Begrotingssaldo na bestemming	200	130	-190	-85
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	150	-100	200	50
Structureel begrotingssaldo	50	30	10	-35

(de tabel is een voorbeeld overgenomen uit de *notitie structurele en incidentele baten en lasten*)

Ook voor het nemen van besluiten gedurende het begrotingsjaar is het van belang deze te toetsen aan wat de financiële consequenties zijn en erop toe te zien dat er op langere termijn voldoende financiële dekking is.

TIP De *notitie structurele en incidentele baten en lasten*

Wilt u meer weten over het verschil tussen incidentele en structurele baten en lasten? Lees dan de [notitie structurele en incidentele baten en lasten](#) (augustus 2018) van de commissie BBV.

2.1.2 Reëel evenwicht

Reëel evenwicht betekent dat de geraamde bedragen volledig, realistisch en haalbaar zijn. Wanneer wij van oordeel zijn dat dit niet het geval is, kan er een negatieve bijstelling op het begrotingssaldo plaatsvinden. Bijvoorbeeld omdat wij vinden dat de bezuinigingen niet voldoende realistisch zijn ingevuld (zie kopje Bezuinigingen). Dit kan betekenen dat uw begroting niet structureel en reëel in evenwicht is. Uw gemeenschappelijke regeling kan dan in aanmerking komen voor preventief toezicht.

2.1.3 Transparantie

Wij trachten ieder jaar zoveel mogelijk transparantie te geven in ons toezichtsproces. Indien zoals de hierboven vermelde bijstellingen plaatsvinden, dan heeft dit invloed op de hoogte van het begrotingssaldo. Deze bijstellingen vinden uiteraard niet zomaar plaats, hierover is altijd ambtelijk overleg. Het betekent dat wij van mening zijn dat bepaalde opgenomen baten of lasten in de begroting niet volledig, niet voldoende realistisch of haalbaar zijn.

Het kan ook zijn dat er in de begroting geen weergave is gegeven van het structurele begrotingssaldo (begrotingssaldo minus het saldo van de incidentele baten en lasten). Dit geldt eveneens voor de meerjarenraming. In de begrotings- en jaarrekeningbrieven geven wij de structurele saldi van uw begroting en meerjarenraming weer zoals wij dat hanteren in ons oordeel. Ook in de begrotingsbrief 2020 zullen wij dit weer opnemen.

2.1.4 Bezuinigingen, ombuigingen en taakstellingen

Bezuinigingen, ombuigingen en taakstellingen die in de begroting en/of meerjarenraming zijn opgenomen, beoordelen wij op hardheid en haalbaarheid. Daarmee bedoelen wij dat u aannemelijk maakt dat er voldoende zekerheid bestaat dat de maatregelen tijdig en volledig gerealiseerd zullen worden.

Het is noodzakelijk dat u deze ramingen reëel onderbouwt. Deze moeten concreet op programmaniveau zijn ingevuld en ook het proces ten behoeve van het realiseren hiervan moet vastliggen. Als wij de ramingen onvoldoende reëel onderbouwd vinden, zullen wij de gepresenteerde begrotingssaldi negatief bijstellen. Deze negatieve bijstelling kan tot gevolg hebben dat de (meerjaren)begroting naar ons oordeel niet structureel en reëel in evenwicht is.

TIP Informatie in een extra paragraaf

U kunt in uw begroting een extra paragraaf opnemen: *Taakstellingen en stelposten*. Dan is in één oogopslag te zien wat alle bezuinigingen, ombuigingen, taakstellingen en stelposten zijn en welke nog 'open staan' in de meerjarenraming. Dit kan ook gelden voor eventuele reserveringen voor toekomstige financiële onzekerheden. Dit geeft u, maar ook ons, beter inzicht in uw financiële positie.

3. Ontwikkelingen BBV

3.1 Aandachtspunten en aanvullende notities commissie BBV

De volgende elementen betrekken wij ook bij de beoordeling van uw begroting.

3.1.1 Nieuwe Notities commissie BBV

De commissie BBV geeft in notities aan op welke wijze een bepaald onderwerp in de begroting verwerkt kan of moet worden. 'Kan', omdat de regelgeving meerdere verwerkingsopties toestaat en 'moet' als de regelgeving verplicht tot een bepaalde verwerkingwijze. De BBV-notities bevatten dan ook aanbevelingen ('kan') en stellige uitspraken ('moet') voor de juiste toepassing en uitvoering van het BBV.

Notitie materiële vaste activa

Vorig jaar hebben wij u erop geattendeerd dat in december 2017 de [notitie Materiële vaste activa](#) is gepubliceerd. Omdat de notitie van belang is, brengen wij deze nogmaals onder de aandacht. De notitie behandelt de wijze van activeren, waarderen en afschrijven van activa en het onderhoud van kapitaalgoederen. De essentie van alle eerder gepubliceerde notities over materiële vaste activa is opgenomen in de notitie. Dit betekent dat de volgende notities komen te vervallen:

- Notitie software (2007)
- Notitie verkrijging en vervaardiging en onderhoud kapitaalgoederen (2007)
- Notitie investeringen (2012)
- Notitie waardering vastgoed (2013)
- Notitie stelsel en schattingswijzigingen betrekking hebbende op de materiële vaste activa (2012)

In 2018 zijn de volgende notities geactualiseerd en gepubliceerd:

- Notitie structurele en incidentele baten en lasten (augustus 2018)
- Notitie gebeurtenissen na balansdatum (maart 2018)
- Nadere uitleg tussentijds winst nemen (maart 2018)
- Notitie geprognoseerde balans en EMUsaldo (november 2018)

In 2019 verwacht de commissie een notitie 'prospectief inzicht' te publiceren. Deze notitie wordt uitgebracht ter ondersteuning van gemeenteraden of leden van het Algemeen Bestuur om hun autorisatiefunctie op een adequate wijze toe te passen. Voor beter meerjarig financieel inzicht zijn de onderdelen 'structurele en incidentele baten en lasten', meerjarenraming, kengetallen en beleidsindicatoren, resultaatbestemming en geprognoseerde balans van belang. De relatie tussen deze onderdelen wordt in deze notitie verder uitgewerkt.

Notitie structurele en incidentele baten en lasten

Deze notitie zal deel gaan uitmaken van de notitie "prospectief inzicht" die nog gepubliceerd gaat worden.

In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten zijn onder andere de volgende aandachtspunten opgenomen:

- Een apart, zelfstandig leesbaar hoofdstuk (twee) specifiek gericht op raadsleden, leden van Provinciale Staten en leden van het Algemeen Bestuur. Benadrukt wordt dat (voor leden van het Algemeen Bestuur) het inzicht in de financiële positie van groot belang is om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo.
- Algemeen uitgangspunt van deze notitie is, dat een gemeenschappelijke regeling structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten raamt in de begroting. Structurele baten en lasten zijn dus de regel, incidentele baten en lasten zijn de uitzondering.

- Verduidelijking onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten aan de hand van een algemeen kader en uitgewerkte (niet limitatieve) voorbeelden.
- De stellige uitspraak dat het verplicht voorgeschreven overzicht van incidentele baten en lasten een nadere toelichting vereist.
- De aanbeveling om in de financiële verordening een grensbedrag op te nemen vanaf welke omvang incidentele baten en lasten afzonderlijk gespecificeerd worden in het overzicht.
- De aanbeveling om het structureel saldo overzichtelijk in de begroting te presenteren en hiervoor gebruik te maken van het in de notitie opgenomen voorbeeld (zie de tabel die hiervoor is opgenomen in hoofdstuk 2, het kopje *structureel evenwicht*).

Het is noodzakelijk voldoende aandacht te besteden aan de kwaliteit en volledigheid van het overzicht van incidentele baten en lasten. Er wordt in de notitie vanuit gegaan dat in principe alle baten en lasten structureel van aard zijn. Incidentele baten en lasten zijn uitzondering en dienen toegelicht te worden. Om te kunnen bepalen wat er nu wel en niet als uitzondering (incidenteel) aangemerkt kan worden, biedt deze notitie, door middel van een algemeen kader en diverse voorbeelden, een verduidelijking. Wij zullen de uitgangspunten van deze notitie betrekken bij ons oordeel over het structureel en reëel in evenwicht zijn van de begroting en meerjarenraming.

Notitie gebeurtenissen na balansdatum

Deze notitie richt zich op de meer technische kant van de financiële verslaggeving.

Nadere uitleg tussentijds winstnemen

Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Deze zogenaamde POC methode (=percentage-of-completion-methode) wordt in de notitie verduidelijkt.

Aandachtspunten zijn:

- Het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel zijn essentiële uitgangspunten. Baten en lasten, en het daaruit voortvloeiende resultaat, moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten (zoals grondexploitatieprojecten) betekent dit dat de (verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand moet komen en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze, maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.
- Voorwaarden: Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

4 Specifieke onderwerpen

4.1 Sociaal domein

De taken binnen het sociaal domein worden nu enkele jaren uitgevoerd door gemeenten, meestal gezamenlijk in een gemeenschappelijke regeling. Het financiële beeld binnen het sociaal domein wordt steeds duidelijker. In de afgelopen jaren raamden gemeenten en gemeenschappelijke regelingen de uitvoering van de taken binnen het sociaal domein vaak budgettair neutraal. Wij zien steeds meer dat de lasten worden geraamd op basis van realisatie. Het is onze rol om te beoordelen of de ramingen in de (meerjaren)begroting voor het sociaal domein reëel zijn en welke risico's u loopt. Daarbij betrekken wij de realisatie van de laatste jaarrekeningen, de verwachte realisatie voor het jaar 2019 en de verslagen van de accountant.

Voor de begroting 2020 verwachten wij dat alle gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, na enkele jaren van ervaring en voortschrijdend inzicht in het sociaal domein, reëel ramen. Blijkt uit de (verwachte) realisatie dat de lasten hoger zijn dan het beschikbaar gestelde (rijks)budget? Dan beschouwen wij het uitgangspunt van budgettair neutraal ramen niet meer als reëel. U kunt dit uitgangspunt wel handhaven, als u maatregelen neemt om de lasten te (kunnen) verlagen. De reële ramingen gelden niet alleen voor de uitgaven, maar ook voor de bezuinigingsmaatregelen en taakstellingen. Deze zullen wij net als andere maatregelen toetsen op hardheid en haalbaarheid.

Zoals hiervoor geschreven moeten de ramingen in de begroting van gemeenschappelijke regelingen realistisch zijn, zodat de deelnemende gemeenten niet gedurende het jaar geconfronteerd worden met extra bijdragen aan uw gemeenschappelijke regeling. Uiteraard kan het voorkomen dat gedurende het jaar blijkt dat er onverwachte hogere lasten zijn en die leiden tot extra bijdragen. Het is van belang dat u de deelnemende gemeenten in uw gemeenschappelijke regeling hierover tijdig informeert en goede afspraken maakt met de gemeenten waarvoor u deze taken uitvoert.

Wij adviseren afspraken te maken over:

- de manier van werken;
- de periodieke informatievoorziening;
- de manier van verantwoording;
- de manier waarop bijgestuurd kan worden.

4.2 Overgangsbepaling 'Niet in Exploitatie Genomen Gronden' (NIEGG)

Door de invoering van de Notitie grondexploitaties 2016 bestaat de grondexploitatie met ingang van 1 januari 2016 alleen maar uit *Bouwgronden in exploitatie*. Had uw gemeenschappelijke regeling daarvoor niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) op de balans staan, dan zijn die nu opgenomen als materiële vaste activa (MVA). Het kan zijn dat deze gronden tegen een hogere waarde zijn opgenomen dan de marktwaarde. In dat geval maakt u gebruik van de overgangsbepaling die de commissie BBV heeft opgenomen. Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van 4 jaar. Dit betekent dat uiterlijk 31 december 2019 de toets moet plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden. Afwaardering van een individueel perceel grond / complex kan niet over een aantal jaren worden gespreid.

4.3 Doorontwikkeling financieel toezicht

De huidige kaders voor het financieel toezicht zijn vastgelegd in het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK) uit 2014. Deze worden in 2019 geactualiseerd en vastgelegd in een vernieuwd toezichtkader voor gemeenten. Met dit vernieuwde toezichtkader beogen de toezichthouders een verdere stap te zetten in de doorontwikkeling van het financieel toezicht. Aanleiding hiervoor zijn onder andere de toename van de gemeentelijke taken (bijvoorbeeld de decentralisaties in het sociale domein), de recente vernieuwing van het BBV en een veelheid aan onderzoeken over het thema 'toezicht', die een impuls hebben gegeven aan de gedachteontwikkeling over het financieel toezicht.

Het vernieuwde toezichtkader wordt gebaseerd op drie algemene uitgangspunten:

1. Uniformiteit in de normering
2. Maatwerk: risicogericht en proportioneel
3. Transparant

Het huidige GTK uit 2014 was tegelijk het toezichtkader voor gemeenschappelijke regelingen (Gren). Er is besloten voor Gren een aparte GTK op te stellen.

De verwachting is dat het geactualiseerde GTK voor gemeenten van toepassing zal zijn op de begroting 2020. Het nieuwe GTK voor Gren zal voor het eerst van toepassing zijn op de begroting 2021. De begroting 2020 voor Gren zal nog worden beoordeeld aan de hand van het GTK uit 2014.

Agenda Toekomst van het Toezicht

In 2018 is door het Rijk (ministeries van BZK en Financiën), VNG en IPO gewerkt aan de agenda [Toekomst van het Toezicht](#). De Tweede Kamer is in juni 2018 geïnformeerd over dit proces en over de onderzoeken die ten grondslag liggen aan deze agenda.

De agenda is in concept gereed. Door de gemeenteraadsverkiezingen is het nog niet gelukt bestuurlijke instemming van de VNG op de agenda Toekomst van het Toezicht te krijgen. Verwachting is dat dit eind 2018 of begin 2019 gebeurt. De agenda zal op dat moment aan de Tweede Kamer worden aangeboden. Dat is ook het moment om de benoemde actielijnen uit de agenda in gang te zetten.

De uitgangspunten van de agenda zijn al benoemd in de kamerbrief van juni 2018. Deze uitgangspunten zijn leidend in de verdere uitwerking van het nieuwe GTK voor gemeenten en Gren.

4.4 Vaststellingsbesluit begroting

Er is geconstateerd dat de vaststellingsbesluiten niet altijd een volledig beeld geven van de besluitvorming door het algemeen bestuur en verbetering behoeft. Het vaststellingbesluit moet een compleet beeld geven van uw besluitvorming. Hierin moet ook staan:

- wat er is veranderd ten opzichte van de aan u ter behandeling aangeboden begroting. Dit kan ook door middel van een aparte begrotingswijziging;
- welke investeringskredieten u beschikbaar stelt als u de begroting vaststelt;
- van welke investering(en) u op een later tijdstip een apart voorstel wil ontvangen;
- als de meerjarenraming in evenwicht is en het begrotingsjaar een tekort heeft, de wijze waarop het begrotingsjaar sluitend is gemaakt (bijvoorbeeld door een onttrekking aan de algemene reserve).

4.5 Inzenden documenten

4.5.1 Inzenden van uw begroting aan GS

U zendt uw begroting, maar ook wijzigingen in de begroting, jaarrekening en andere wettelijk verplichte documenten per post of digitaal in. Wij verzoeken u de begrotings- en jaarrekeningstukken digitaal in te zenden door middel van het E-formulier. Dit E-formulier is te vinden op onze website:

www.zuid-holland.nl > onderwerpen > lokaal bestuur > financieel toezicht.

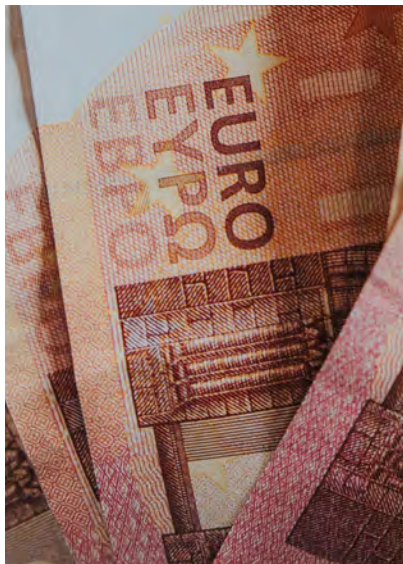
De fysieke evenals de digitale begroting en jaarrekening dienen qua vorm en inhoud aan de wettelijke eisen te voldoen.

4.5.2 Inzenden financiële documenten ter kennisname

Wij volgen gedurende het jaar risicogericht en proportioneel de ontwikkelingen van uw financiële positie en nemen kennis van financiële besluiten. Om de financiële ontwikkelingen van uw gemeenschappelijke regeling goed te volgen en eventueel tijdig mee te denken met uw gemeenschappelijke regeling over lastige financiële vraagstukken, verzoeken wij het dagelijks bestuur de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening die volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen artikel 34b vóór 15 april aan de raden van de deelnemende gemeenten verstuurd wordt, ons ter kennisname toe te zenden. Ook vragen wij u de conceptbegroting alvast ter kennisname toe te zenden die voor zienswijze (8 weken vóór besluitvorming door het algemeen bestuur) aan de raden van de deelnemende gemeenten wordt verstuurd.

Tot slot

In deze circulaire zijn actuele en relevante aandachtspunten opgenomen. Heeft u vragen over deze circulaire dan kunt u contact opnemen met de behandelend ambtenaar voor uw gemeenschappelijke regeling.

190101255

gemeente
Zoetermeer

> Retouradres Postbus 15, 2700 AA Zoetermeer

Dagelijks Bestuur GR Bedrijvenschap Hoefweg
t.a.v. mr. M.L. Kalf
Postbus 45
2665 ZG BLEISWIJK

Bezoekadressen

Engelandlaan 502
2711 EB Zoetermeer
Stadhuisplein 1
2711 EC Zoetermeer

Postadres

Postbus 15
2700 AA Zoetermeer

Telefoon 14 079
www.zoetermeer.nl

Datum

4 juni 2019

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Bijlagen

Onderwerp: Gevoelen jaarrekening 2018/ zienswijze begrotingswijziging 2019#1 en begroting 2020 Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg

Geachte mevrouw Kalf,

Bij brief van 11 april 2019 heeft u de volgende financiële stukken aan gemeente Zoetermeer toegestuurd:

1. Concept jaarstukken 2018
2. Conceptbegroting 2020
3. Concept begrotingswijziging 2019#1
4. Concept verslag van bevindingen 2019 Publieke Sector Accountants (inclusief controleverklaring)
5. GEHEIM Toelichting grondexploitatie en risicoanalyse 2019

Conform de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGr) stelt u ons in de gelegenheid onze zienswijze uiterlijk 24 juni bij het Dagelijks Bestuur in te dienen. Besluitvorming over de financiële stukken heeft plaatsgevonden in de raad van 3 juni 2019.

De gemeenteraad van Zoetermeer heeft besloten:

1. Geen specifieke gevoelens kenbaar te maken over de concept jaarstukken 2018. De raad van Zoetermeer is van mening dat de adviezen van de accountant zouden moeten worden opgevolgd.
2. Geen opmerkingen te maken bij de concept begrotingswijziging 2019 en de concept begroting 2020 van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg.
3. Het vastgestelde gevoelens over de concept jaarrekening 2018 en het besluit over de zienswijze op de ontwerp begroting 2020 en de begrotingswijziging 2019#1 door te sturen naar Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg.

Na de vergadering van het Algemeen Bestuur op 4 juli 2019, waarin de financiële stukken worden vastgesteld, dient de raad geïnformeerd te worden over wat er met de reactie van de raad is gebeurd. Uw schriftelijke reactie ontvangen wij daarom graag zo spoedig mogelijk na die vergadering.

De gemeenteraad van Zoetermeer,

de griffier,

drs. R. Blokland MCM

de voorzitter,

Ch.B. Aptroot

Bedrijvenschap Hoefweg
T.a.v. Dagelijks Bestuur
Postbus 45
2665 ZG BLEISWIJK

Verzenddatum 13 juni 2019
Ons kenmerk U19.04111
Uw brief van

Ruimte & Economie
Ruimtelijk & Economisch beleid

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie

Arjan Koopman

Telefoon

14 010

E-mail

info@lansingerland.nl

Website

www.lansingerland.nl

Onderwerp **Zienswijze en gevoelen Bedrijvenschap
Hoefweg**

Geachte Dagelijks Bestuur,

Op 11 april 2019 ontvingen wij de concept jaarstukken 2018, de concept begroting 2020 en de concept 1^e begrotingswijziging 2019 van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg. Via deze brief willen wij onze zienswijze op de programmabegroting 2020 en de 1^e begrotingswijziging 2019 en gevoelen ten aanzien van de jaarrekening 2018 kenbaar maken.

Zienswijze

Wij kunnen instemmen met de concept jaarstukken 2018, de concept begroting 2020 en de concept 1^e begrotingswijziging 2019. Wij constateren dat de begroting 2020 aansluit bij de beleidsmatige uitgangspunten van Bedrijvenschap Hoefweg en dat op een juiste manier de vertaalslag is gemaakt van de grondexploitatie naar de begroting. De 1^e begrotingswijziging 2019 is een logische aanpassing op basis van de geactualiseerde grondexploitatie.

Gevoelen

Wij onderschrijven de aanbevelingen van de accountant ten aanzien van de jaarstukken 2018 en verzoeken u om deze over te nemen en uit te voeren.

Contact

Wij gaan ervan uit dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd. Als u nog vragen heeft, neemt u dan contact op met Arjan Koopman. Hij is bereikbaar via telefoonnummer 14 010.

Wij vertrouwen op een voortzetting van de goede en plezierige samenwerking.

Met een vriendelijke groet,
gemeenteraad van Lansingerland

drs. Marijke Walhout
Griffier

Onderwerp:

Uit- en toetreding lid en plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur

Bijlage(n):

Raadsbesluit gemeente Zoetermeer d.d. 18 februari 2019

Toelichting:

Op 5 november 2018 heeft mevrouw C. Krullaars tijdens een raadsvergadering haar lidmaatschap van de gemeenteraad van Zoetermeer per die datum beëindigd. Dit in verband met “positieve ontwikkelingen in haar privéleven”, zoals zij zelf heeft aangegeven.

Conform artikel 9 van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg eindigt het lidmaatschap van het Algemeen Bestuur (als raadslid) van rechtswege, zodra men ophoudt lid te zijn van de raad uit wiens midden men is aangewezen. Dat betekent dat haar lidmaatschap van het Algemeen Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg per 5 november 2018 is beëindigd.

Gezien het bovenstaande, heeft de gemeenteraad van Zoetermeer op 18 februari 2019 besloten de heer R. Zinck te benoemen als lid van het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg.

De heer R. Zinck was tot 18 februari 2019 plaatsvervangend lid van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg. Omdat hij per die datum is toegetreden tot het Algemeen Bestuur van de regeling, heeft de raad op 18 februari 2019 besloten mevrouw M.C. van der Meer te benoemen tot plaatsvervangend lid van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg.

Financiële consequenties:

Geen.

Risico's:

Geen.

Verdere procedures:

Geen.

Gevraagde beslissing:

Kennis te nemen van het raadsbesluit van de gemeente Zoetermeer d.d. 18 februari 2019

Raadsbesluit 0637410863

Raadsvoorstel Benoemingen gremia gemeenteraad

De raad van de gemeente Zoetermeer;

besluit

1. Als lid van het Algemeen Bestuur van GR Bedrijvenschap Hoefweg uit de raad aan te wijzen:
 - De heer R. Zinck
2. Als plaatsvervangend lid van het Algemeen Bestuur van GR Bedrijvenschap Hoefweg uit de raad aan te wijzen:
 - Mevrouw M.C. van der Meer
3. Als plaatsvervangend lid van de Rekeningcommissie Dienst Sociaal Werkbedrijf Rijswijk e.o. uit de raad voor te dragen:
 - Mevrouw M. Kraneveldt-van der Veen
4. Als lid van de werkgroep Communicatie te benoemen:
 - Mevrouw C. van den Berg

Over dit besluit geen referendum mogelijk te maken omdat het een individuele kwestie, namelijk benoemingen/voordrachten betreft. Dit besluit treedt in werking de dag na de bekendmaking.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 18 februari 2019

de griffier,

de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM

Ch.B. Aptroot

Toelichting

Probleemstelling en kader

Vorig jaar heeft de gemeenteraad de invulling van vacatures in diverse gremia vastgesteld. Inmiddels zijn er door wisselingen binnen de raad weer vacatures ontstaan voor de volgende gremia:

- A. Algemeen Bestuur GR Bedrijvenschap Hoefweg – vacature lid en plaatsvervangend lid
- B. Rekeningcommissie Dienst Sociaal Werkbedrijf Rijswijk e.o. – vacature plaatsvervangend lid
- C. Werkgroep Communicatie – vacature lid

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. Als lid van het Algemeen Bestuur van GR Bedrijvenschap Hoefweg uit de raad aan te wijzen:
 - De heer R. Zinck (VVD)
2. Als plaatsvervangend lid van het Algemeen Bestuur van GR Bedrijvenschap Hoefweg uit de raad aan te wijzen:
 - Mevrouw M.C. van der Meer (Zó!)
3. Als plaatsvervangend lid van de Rekeningcommissie Dienst Sociaal Werkbedrijf Rijswijk e.o. voor te dragen:
 - Mevrouw M. Kraneveldt-van der Veen (PvdA)
4. Als lid van de werkgroep Communicatie te benoemen:
 - Mevrouw C. van den Berg (Fractie Van den Berg)

Financiën

N.v.t.

Samenspraak en Communicatie

N.v.t.

Duurzaamheid

N.v.t.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten

N.v.t.

Rapportage en evaluatie

N.v.t.

Begrotingswijziging

N.v.t.

Verslag

Vergadering: Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg – 2018 #2

Datum: 11 December 2018 – 16:00 uur

Locatie: Prismalaan West 1, Bleiswijk

Aanwezig: Lansingerland: A. Abee, K. Arends, E. Kampinga, F. Ammerlaan
Zoetermeer: J. Iedema, M. Rosier, W. van Steenis, C. Krullaars¹

Tevens uitgenodigd zijn:

Lansingerland

Zoetermeer

Bedrijvenschap Hoefweg
(notulen)

■■■■■■■■■■ (ambtelijke ondersteuning)

■■■■■■■■■■ (ambtelijke ondersteuning)

■■■■■■■■■■ (secretaris) - ■■■■■■■■■■ (directeur) - ■■■■■■■■■■

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen welkom.

2. Vaststelling agenda, mededelingen

De agenda wordt conform vastgesteld, er zijn geen verdere mededelingen.

3. Ingekomen en uitgaande stukken

Er zijn geen ingekomen of uitgaande stukken vanuit het AB Bedrijvenschap Hoefweg.

4. Verslag vorige vergadering

Het verslag van de vergadering van het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg dd. 3 juli 2018 als ook de besluitenlijst van 3 juli 2018 tot en met 4 december 2018 worden conform vastgesteld.

5. Benoemingen

BESLUIT

Het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg stemt in met:

a) Het aanwijzen van wethouder Iedema als lid van het Dagelijks Bestuur.

Het aanwijzen van wethouder Iedema als Plaatsvervangend Voorzitter van het Dagelijks Bestuur.

6. Vaststellen verordeningen

- De heer Van Steenis vraagt naar het nut en de noodzaak om in het treasury statuut het onderwerp derivaten op te nemen. De heer XXXXX meldt dat het voorliggende treasury statuut is gebaseerd op het standaard treasury statuut dat voor gemeenten wordt toegepast, maar dat dit instrument in de praktijk niet wordt ingezet bij de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg. Derhalve heeft het onderwerp 'derivaten' geen toegevoegde waarde in het statuut dat nu voorligt. Het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg besluit het onderwerp 'derivaten' uit het statuut te schrappen. Als het niet wenselijk is dat de gemeenschappelijke regeling dit instrument toepast, hoeft het ook niet in het statuut te worden opgenomen.
- Verder meldt de heer XXXXX dat bij de provincie Zuid-Holland ontheffing wordt aangevraagd ten aanzien van de renterisiconorm externe financiering.
- Het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg neemt kennis van het Normenkader dat reeds door het Dagelijks Bestuur GR Bedrijvenschap Hoefweg is vastgesteld.

BESLUIT

¹ Op 5 november 2018 heeft mw. C. Krullaars haar lidmaatschap van de gemeenteraad van Zoetermeer beëindigd. Op basis van artikel 9 lid 1 van de Gemeenschappelijke Regeling is hiermee van rechtswege haar lidmaatschap van het Algemeen Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg geëindigd. Zodoende was zij niet als bestuurslid maar als toehoorder aanwezig bij deze vergadering.

Het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg stemt in met:

- a) Controleverordening GR Bedrijvenschap Hoefweg 2019
- b) Financiële Verordening GR Bedrijvenschap Hoefweg 2019
- c) Treasury Verordening GR Bedrijvenschap Hoefweg 2019 met dien verstande dat de tekst aangaande het afsluiten van derivaten geschrapt wordt.

7. Aanbestedingsproces accountant

De heer XXXXX licht, middels een presentatie, het proces van de aanbesteding van de accountantsdiensten 2018 – 2021 toe. De leden van het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg vinden het bezwaarlijk dat uiteindelijk maar één kandidaat daadwerkelijk een offerte heeft ingediend en zijn van mening dat de leden van het Algemeen Bestuur de uiteindelijke keuze moeten kunnen maken. Het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg draagt de projectorganisatie op om in het vervolg grotere inspanning te verrichten om keuze te kunnen maken uit meer dan één offerte en het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg middels een voorstel uiteindelijk te doen besluiten.

8. Corridor A12

De heer Koopman geeft een korte toelichting op de status van het A12 Corridor overleg. Provincie, Lansingerland, Waddinxveen, Zoetermeer en VNO-NCW zijn overeengekomen om een betere vestiging mogelijk te maken van bedrijven langs de logistieke hotspot A12. Onder meer zijn afspraken gemaakt over welk type bedrijven waar moet komen, gezamenlijke marketing en acquisitie, en komt er een onderzoek naar verduurzaming van bestaande en nieuwe bedrijventerreinen langs de A12. In februari 2018 is een bestuurlijke overeenkomst getekend zonder de gemeente Zuidplas (Zuidplas heeft zich op het laatste moment teruggetrokken). Provincie Zuid-Holland en gemeente Zuidplas zijn inmiddels weer met elkaar in gesprek over (her-) toetreding tot dit convenant. Op vrijdag 7 december 2018 is het gezamenlijke beroep van Van Uden Logistic Site Investments B.V., Ondernemen A12-A20 B.V. en Van Uden Holding B.V. tegen het bestemmingsplan Hoefweg-zuid 2016 ingetrokken. Hiermee is de weg vrijgemaakt voor het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst, inclusief gemeente Zuidplas. Momenteel wordt een bestuurlijke opdracht geformuleerd voor woningbouw als alternatief programma voor Bleizo-West.

9. Grondverkopen

De heer XXXXX licht middels een presentatie de percelen toe welke nog vrij zijn voor de verkoop. Verder deelt hij mee dat er gesprekken zijn met diverse potentiële prospects, waarvan één in een vergeand stadium voor een perceel van 7 hectare in gebied Bleizo Oost. Nu door het intrekken van het beroep het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, zal dit een positief effect kunnen hebben op het verloop van deze transactie.

10. W.v.t.t.k. en rondvraag

Van de rondvraag is geen gebruik gemaakt.

11. Sluiting

De voorzitter dankt iedereen voor zijn / haar inzet en sluit de vergadering.

Besluitenlijst

11 december 2018 – 27 juni 2019

Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg

Vergadering van het Algemeen Bestuur op 11 december 2019

Het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg stemt in met:

- a) Het aanwijzen van wethouder ledema als lid van het Dagelijks Bestuur.
Het aanwijzen van wethouder ledema als Plaatsvervangend Voorzitter van het Dagelijks Bestuur.

Het Algemeen Bestuur Bedrijvenschap Hoefweg stemt in met:

- a) Controleverordening GR Bedrijvenschap Hoefweg 2019
 - b) Financiële Verordening GR Bedrijvenschap Hoefweg 2019
 - c) Treasury Verordening GR Bedrijvenschap Hoefweg 2019 met dien verstande dat de tekst aangaande het afsluiten van derivaten geschrapt wordt.
-

Onderwerp:

Jaarstukken 2018

Bijlagen:

- a) Jaarstukken 2018
- b) Brief PSA accountants in verband met aanvulling in de controleverklaring (kenmerk: 312018014.19.110A)
- c) Controleverklaring
- d) Rapport van bevindingen
- e) Brief gemeente Zoetermeer inzake zienswijze en gevoelens (opgenomen bij agendapunt 3b)
- f) Brief gemeente Lansingerland inzake zienswijze en gevoelens (opgenomen bij agendapunt 3c)

Toelichting:

Controleverklaring

De jaarstukken 2018 zijn gecontroleerd door de accountant en voorzien van een goedkeurende controleverklaring. De controleverklaring, zoals deze op 9 april 2019 is afgegeven en gezamenlijk met de jaarstukken 2018 is verzonden aan de raden van de gemeente Lansingerland en Zoetermeer, is op 24 mei 2019 aangevuld door PSA accountants met twee vermeldingen. De eerste vermelding betreft de anticumulatiebepaling WNT (blz 2 eerste alinea) en de tweede vermelding betreft een facultatieve passage over de financiële positie (blz 4 derde alinea). De aangevulde verklaring vervangt de eerder afgegeven verklaring. PSA accountants beschrijft dit in de bijgevoegde brief d.d. 24 mei 2019.

De strekking van deze aanvullingen in de controleverklaring betreft uitsluitend een verduidelijking van de taken en verantwoordelijkheden van de accountant en geen aanvullingen of wijzigingen van het oordeel van de accountant over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarstukken. Deze aanvullende informatie van PSA accountants is door Bedrijvenschap Hoefweg te laat ontvangen om aan te leveren voor de advisering over de jaarstukken door de behandeling door de commissies en raden van Lansingerland en Zoetermeer. Het was zorgvuldiger geweest wanneer deze informatie was opgenomen in de eerste versie van de controleverklaring, die toegestuurd is aan de raden. Echter, de aanvullingen zijn van dien aard, dat deze niet wezenlijk worden geacht voor het materiële oordeel over de jaarstukken van de raden van beide gemeenten. Volledigheidshalve wordt de aangepaste controleverklaring toegevoegd aan de brief aan de raden over het vaststellen van de jaarstukken door het Algemeen Bestuur. Bij de controleverklaring in volgende jaren zullen deze aspecten direct worden meegenomen.

Gevoelens van de raden van Lansingerland en Zoetermeer

De raden van Lansingerland en Zoetermeer onderschrijven de adviezen van de accountant en verzoeken om de raden te informeren over de wijze waarop hieraan uitvoering wordt gegeven. Bedrijvenschap Hoefweg zal de adviezen van de accountant uitvoeren, in een brief aan beide raden wordt beschreven op welke wijze dat zal plaats vinden.

Financiële consequenties:

n.v.t.

Risico's:

n.v.t.

Verdere procedures:

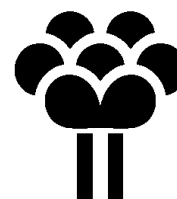
Voor 15 juli 2019 worden de vastgestelde jaarstukken 2018 naar de toezichthouder, de provincie Zuid Holland, verzonden. Tevens worden de raden geïnformeerd over dit besluit van het Algemeen Bestuur, het toezenden van stukken aan de toezichthouder alsmede over de wijze waarop de adviezen van de accountant worden uitgevoerd.

Gevraagde beslissing:

1. De jaarstukken 2018 vast te stellen;
2. De raden van Lansingerland en Zoetermeer te informeren over het vaststellen van de jaarstukken 2018 alsmede over de wijze waarop de adviezen van de accountant worden uitgevoerd, middels een brief, welke onder agendapunt 9 is geagendeerd);
3. De toezichthouder, de provincie Zuid Holland dit besluit en de vastgestelde jaarstukken 2018 toe te zenden.

BEDRIJVENSCHAP
HOEFWEG

JAARSTUKKEN 2018

Vastgesteld door het Dagelijks Bestuur op 04 april 2019

Opdrachtgever **Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg**
Dagelijks Bestuur

Datum: 04 april 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Jaarverslag	4
2.1 Programmaverantwoording	4
2.1.1 Doelstelling	4
2.1.2 Wat hebben we bereikt in 2018	4
2.2 Paragrafen	8
2.2.1 Inleiding	8
2.2.2 Paragraaf lokale heffingen	8
2.2.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing	8
2.2.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	9
2.2.5 Financieringsparagraaf	9
2.2.6 Bedrijfsvoeringsparagraaf	11
2.2.7 Paragraaf verbonden partijen	12
2.2.8 Paragraaf grondbeleid	12
3. Jaarrekening	14
3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	14
3.2 Overzicht van baten en lasten en de toelichting	15
3.3 Balans en de toelichting	23
3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en plichten	26
3.5 Overzicht taakvelden	27

1. Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken over het verslagjaar 2018 van de Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg. Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) heeft als uitgangspunt gediend voor het opstellen van de jaarstukken.

Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In deze jaarstukken zijn enkele wijzigingen in het kader van de vernieuwing van het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen doorgevoerd. De wijzigingen zijn voor gemeenschappelijke regelingen van toepassing met ingang van de Begroting 2018. Voor Bedrijvenschap Hoefweg zijn de wijzigingen beperkt en hebben betrekking op de volgende begrotingsonderdelen:

1. rapportage op taakvelden;
2. de overhead dient als 1 post apart zichtbaar te zijn;
3. apart overzicht rente resultaat in de paragraaf financiering
4. presentatie van beleidsindicatoren.

De juridische structuur van Bedrijvenschap Hoefweg vloeit voort uit de op 20 november 1996 door de gemeenten Bleiswijk (nu Lansingerland) en Zoetermeer vastgestelde Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bedrijvenschap Hoefweg, en uit de vier wijzigingen op betreffende GR. De juridische structuur van Bedrijvenschap Hoefweg omvat de volgende organen:

- **Algemeen Bestuur (AB)**

Het AB bestaat uit acht leden, als volgt aan te wijzen. De raad van elke deelnemende gemeente wijst uit het college van burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente twee leden aan, tevens wijst de raad voor elke deelnemende gemeente uit zijn leden eveneens twee leden aan.

- **Dagelijks Bestuur (DB)**

Het DB kent een samenstelling van vier leden, te weten de leden van het Algemeen bestuur die zijn aangewezen uit de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten.

- **Voorzitter**

De voorzitter is gekozen door en uit het AB, uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het DB. De plaatsvervangende voorzitter wordt door en uit het AB gekozen, uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het DB en niet zijn aangewezen als voorzitter. De voorzitter vertegenwoordigt Bedrijvenschap Hoefweg in en buiten rechte.

- **Secretaris**

De secretaris van het AB en van het DB, die geen lid van het AB kan zijn, wordt door het AB benoemd, geschorst en ontslagen. Door de secretaris worden alle stukken die van het AB en DB uitgaan, mede ondertekend conform art. 23 lid 3 van de gemeenschappelijke regeling.

- **Directeur**

De directeur wordt door het AB benoemd, geschorst en ontslagen. Onder verantwoordelijkheid van de directeur is een administrateur en een controller belast met het zorg dragen voor de administratie, het beheer van de vermogenswaarden en het jaarlijks opmaken van de rekening.

2. Jaarverslag

2.1 Programmaverantwoording

2.1.1 Doelstelling

Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doelstelling het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor lokale, regionale en (inter)nationale bedrijven die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Daartoe ontwikkelt het Bedrijvenschap het bedrijventerrein Hoefweg, dat in 2006 is opgegaan in het bedrijvenpark Prisma. Het bedrijvenpark Prisma is een ontwikkeling van het Bedrijvenschap Hoefweg, MRP Development BV (voorheen ASR Vastgoed Ontwikkeling) en Maasstede Bleiswijk BV.

2.1.2 Wat hebben we bereikt in 2018

Algemeen

Vanuit de lange termijn behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen binnen de regio Den Haag en de regio Rotterdam is Prisma Bedrijvenpark, waar Hoefweg deel van uitmaakt, vanaf omstreeks 2006 tot ontwikkeling gekomen. De ontwikkeling van dit terrein aan de oostzijde van de regio Haaglanden speelde oorspronkelijk in op de beperkte vestigingsmogelijkheden van ondernemers in dit gebied, als gevolg van het gevoerde restrictieve beleid ten aanzien van het Groene Hart. Door de uitstekende ligging en bereikbaarheid van de locatie, is Prisma Bedrijvenpark een aantrekkelijke vestigingslocatie geworden voor ondernemers uit een wijdere omtrek.

Planologisch regime

Het bestemmingsplan Hoefweg-Noord is in 1999 door de raad van de toenmalige gemeente Bleiswijk (nu gemeente Lansingerland) vastgesteld. In dit bestemmingsplan is de realisatie van een bedrijventerrein op deze locatie mogelijk gemaakt. In 2007 is de eerste partiele herziening van dit bestemmingsplan goedgekeurd. In 2013 is een wijzigingsplan voor enkele onderdelen vastgesteld.

Het bestemmingsplan Hoefweg-Noord is in 2013 geactualiseerd door de gemeente Lansingerland. GS van de provincie Zuid-Holland heeft daarbij een reactieve aanwijzing gegeven, waardoor de mogelijkheid voor PDV-ontwikkeling aan de noordzijde van bedrijvenpark Prisma is komen te vervallen. In 2014 is het bestemmingsplan voor het horecacluster bedrijvenpark Prisma vastgesteld.

Samenwerking

In 2006 is besloten tot samenwerking met twee private ontwikkelaars (ASR Vastgoedontwikkeling BV en Maasstede Bleiswijk BV). De samenwerking heeft als doel tot een optimale integrale ontwikkeling en realisatie van het plangebied te komen. De samenwerking houdt kort samengevat in: verrekening van de kosten van de (gerealiseerde en nog te realiseren) infrastructurele voorzieningen, en planontwikkeling, zulks naar rato van het netto uitgeefbare grondbezit. Hiertoe is een gezamenlijke entiteit in de vorm van een Commanditaire Vennootschap aangegaan, met een door partijen opgerichte Besloten Vennootschap als beherend vennoot. Ten gevolge van deze samenwerking is, voor wat betreft het Bedrijvenschap, het risico van verkoop van bouwrijpe gronden beperkt tot ca. 30% van de totale oppervlakte van het plangebied. De overige 70% is ten gevolge van de samenwerking geheel voor risico van private ondernemingen gekomen. In 2016 is ASR Vastgoed Ontwikkeling overgenomen door Meijer Realty Partners (MRP).

Conform de afspraken in de SOK (Samenwerkingsovereenkomst Prisma) is op 24 april 2006 de Commanditaire Vennootschap Prisma Bleiswijk (CV) en de Besloten Vennootschap Prisma Bleiswijk Beheer (BV) opgericht. In de CV nemen als commandites deel het Bedrijvenschap Hoefweg (30%), MRP Development B.V. (voorheen ASR Vastgoed Ontwikkeling en daarvoor Fortis Vastgoedontwikkeling genoemd) of een zusteronderneming daarvan (21%), Maasstede Bleiswijk BV of een zusteronderneming daarvan (46%) en de beherend vennoot (3%). De BV heeft als aandeelhouders het Bedrijvenschap Hoefweg (31%), MRP Development B.V. of een zusteronderneming daarvan (22%) en Maasstede Bleiswijk BV of een zusteronderneming daarvan (47%).

Ter financiering van de grondaankoop van partijen en de aanleg van de hoofdinfrastructuur is door de CV een lening aangetrokken bij een tweetal bancaire instellingen (ABNAMRO Bank en BNG). Als gevolg van een verzoek uit de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is de financiering per

aandeelhouder verder uitgesplitst. Hiermee is per aandeelhouder inzichtelijk wat de stand van de aflossingen en de nog openstaande leningen is. De door het Bedrijvenschap opgestelde grondexploitatie laat zien dat na complete realisatie van Prisma Bedrijvenpark tenminste een neutraal tot positief exploitatieresultaat te verwachten is.

Wat heeft het gekost

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting* 2018	Rekening 2018
Lasten	43.996	7.156	1.724	2.169
Baten	47.403	7.156	1.724	5.030
Saldo / winstneming	3.407	0	€ 0	2.861

* Inclusief begrotingswijziging nummer 1 van 2018

Toelichting op de staat van baten en lasten

In 2018 heeft het Bedrijvenschap Hoefweg 4 verkopen gerealiseerd voor een gezamenlijk bedrag van ruim € 5,0 mln. exclusief BTW. De (administratieve) tussentijdse winstneming is € 2,9 mln. Een toelichting op de baten en lasten wordt als onderdeel van de jaarrekening gegeven in paragraaf 3.2.

Marketing en acquisitie

Het Bedrijvenschap Hoefweg is voortdurend actief op het vlak van de marketing en acquisitie voor de gronden van het Bedrijvenschap. Daarbij kunnen verschillende doelgroepen onderscheiden worden. De ondernemers in de regio vormen de primaire doelgroep. Op lokaal en regionaal niveau wordt er actief marketing en acquisitie uitgevoerd door de accountmanager die sinds medio 2016 direct voor het Bedrijvenschap Hoefweg werkt. De secundaire doelgroep zijn de intermediairs. Daaronder vallen makelaars, ontwikkelaars, aannemers, consultants etc. En tenslotte vormen de bovenregionale en landelijk opererende partijen de derde doelgroep.

Molenstompen en boerderij

Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft een aantal percelen in eigendom, waarop opstallen staan zoals molenstompen en een voormalig boerderijgebouw. Het Bedrijvenschap is voornemens om deze percelen af te stoten. Eind 2016 is een plan van aanpak opgesteld voor de verkoop van twee molenstompen en de sloop van één molenstomp waarvan de grond als bedrijfskavel zal worden verkocht. De uitvoering van dit plan is in 2017 gestart, naar verwachting zal dit in 2019 leiden tot de beoogde verkoop van deze gronden.

Parkmanagement Prisma

Op Prisma is een parkmanagementorganisatie actief. Het coöperatief parkmanagement Prisma is in 2009 van start gegaan. Het is een actieve parkmanagementorganisatie, die inmiddels een eigen beveiligingsbedrijf in de arm heeft genomen, en ook zorg heeft gedragen voor de bewegwijzering naar de bedrijven op het bedrijvenpark. Met de gemeente Lansingerland is de parkmanagementorganisatie in overleg over een beheerplan voor de openbare gronden op het terrein. Ook is de parkmanagementorganisatie met Glasnet Zoetermeer in gesprek over de aanleg van een glasvezelnet op Prisma Bedrijvenpark. Eind 2017 is camerabewaking gerealiseerd op Prisma Bedrijvenpark.

A12 corridor

Op 19 februari 2018 is een eerste bestuursovereenkomst gesloten over de Logistieke Hotspot A12 corridor, tussen de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer (beide deelnemende gemeenten in GR Bleizo en Bedrijvenschap Hoefweg), de provincie Zuid-Holland, VNO-NCW en de gemeente Waddinxveen. In 2018 is het overleg over de Logistieke Hotspot A12 corridor met de bovengenoemde partijen aangevuld met de gemeente Zuidplas, partijen die bedrijventerreinen ontwikkelen (waaronder Prisma) en beleggers in logistiek vastgoed gecontinueerd. Dit heeft in december 2018 geresulteerd in afspraken over de ontwikkeling van de A12 corridor als logistieke hotspot en het daarbij behorende maatregelen op het vlak van marketing, ontwikkelingen die voor de logistieke sector relevant zijn, planologie en de ontwikkeling van bedrijventerreinen. De afspraken zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Logistieke hotspot A12 corridor, die op 4 maart 2019 is ondertekend. De samenwerking is gericht op de versterking van de regio als vestigingsplaats voor logistieke bedrijven. Het belang van Prisma en daarmee van Bedrijvenschap Hoefweg bij deze samenwerking is de impuls voor de verkoop van kavels aan logistieke bedrijven.

Ontwikkelingsprogramma kavel nabij OV-knooppunt Bleizo

De afspraken uit de Bestuursovereenkomst A12 corridor van 18 februari 2018 brengen met zich mee dat voor het gebied dat wordt aangeduid als Bleizo-west wordt onderzocht welk ontwikkelingsprogramma hier het best gerealiseerd kan worden. Hieronder valt ook een deel van het Bedrijvenpark Prisma, zijnde de kavel van Bedrijvenschap Hoefweg nabij OV Knooppunt Bleizo. Vooralsnog betreft de ontwikkelingsopdracht voor Bedrijvenschap Hoefweg een programma met bedrijven, maar ook de functie woningbouw kan daarbij worden afgewogen. In 2018 hebben de gemeenten Lansingerland en Zoetermeer een stedenbouwkundige verkenning voor het gebied rondom het OV Knooppunt Bleizo laten uitvoeren naar een ontwikkelingsprogramma met onder andere woningbouw. Deze stedenbouwkundige verkenning is in september 2018 opgeleverd. Voor de besluitvorming over het ontwikkelingsprogramma hebben de beide gemeenten in oktober 2018 bepaald dat er meer onderzoek moet plaatsvinden naar de verschillende contexten met betrekking tot het gewenste ontwikkelingsprogramma. De besluitvorming door beide gemeenten over het ontwikkelingsprogramma voor is medio 2019 voorzien. Een eventuele aanpassing van het ontwikkelingsprogramma voor Bedrijvenschap Hoefweg zal zich tevens moeten verhouden tot de afspraken en procedures zoals vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Prisma 2006. Vooralsnog wordt voor Bedrijvenschap Hoefweg uitgegaan van de ontwikkeling en grondverkoop als bedrijventerrein.

Beleidsindicatoren

Vanuit de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is het verplicht om in de begroting en jaarrekening over de volgende beleidsindicatoren te rapporteren, voor Bedrijvenschap Hoefweg zijn de beleidsindicatoren als volgt:

Indicator		Omschrijving	Per.	GR Hoefweg*		Beschrijving
				Begroting	Rekening	
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2018	0,00	0,00	De toegestane formatie in fte van het apparaat op peildatum januari; BS Hoefweg heeft geen medewerkers in dienst
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2018	0,00	0,00	De werkelijke bezetting in fte van het apparaat op peildatum januari; BS Hoefweg heeft geen medewerkers in dienst
3	Apparaats-kosten	Kosten per inwoner	2018	2,07	2,65	De personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie
4	Externe inhuur**	Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2018	2,1%	2,6%	De inhuur voor tijdelijke vervanging of voor inhuur specialisten met specialistische kennis die ontbreekt in de organisatie
5	Overhead	% van totale lasten	2018	3,0%	2,5%	De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces

AD*) Bron is "eigen rekening" en "eigen begroting"

AD**) voor inhuur specialisten is de vaste bezetting niet meegerekend. De vaste bezetting bestaat uit extern ingehuurd medewerkers.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de volgende onderwerpen:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- Algemene uitkeringen;
- Dividend;
- Saldo van de financieringsfunctie;
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

Voor Bedrijvenschap Hoefweg zijn de algemene dekkingsmiddelen niet van toepassing, met uitzondering van het saldo van de financieringsfunctie. Deze is voor 2018 nihil.

Overzicht overhead

In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in de overhead.

Overzicht overhead	Realisatie 2018	Begroot 2018 na wijziging	Begroot 2018 voor wijziging
Overhead	0	0	0

De specificatie van de "eigen" overhead is opgenomen in de jaarrekening, onderdeel toelichting op het overzicht van baten en lasten.

Vennootschapsbelasting

In de programmaverantwoording wordt inzicht gegeven in het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting	Realisatie 2018	Begroot 2018 na wijziging	Begroot 2018 voor wijziging
Vennootschapsbelasting	-/- € 1,1 mln.	0	0

Voor 2018 is er een fiscaal (compensabel) verlies gecalculeerd van afgerond € 1,1 mln.

Onvoorzien

In de begroting en jaarrekening van Bedrijvenschap Hoefweg is er geen sprake van een post onvoorzien.

2.2 Paragrafen

2.2.1 Inleiding

In het hiernavolgende worden de verplichte paragrafen uit het Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten (kortweg: BBV) benoemd en uitgewerkt dan wel wordt gemotiveerd aangegeven waarom het bestuur de paragrafen niet van toepassing acht.

2.2.2 Paragraaf lokale heffingen

De gemeenschappelijke regeling geniet geen inkomsten uit lokale heffingen aangezien het opleggen van lokale heffingen niet tot de bevoegdheden van de gemeenschappelijke regeling behoort. Deze paragraaf is daarom niet van toepassing.

2.2.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor winstneming (*weerstandsvermogen*) geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. De beide deelnemende gemeenten staan borg voor een eventueel exploitatietekort. In de gemeenschappelijke regeling is vastgesteld dat de risicoverdeling geschiedt op basis van 50% - 50% per deelnemende gemeente.

Risico's exploitatiegronden

Aan de ramingen van grondexploitaties kleefte altijd een inherent risico. Het verwachte resultaat is gebaseerd op de huidige inzichten met betrekking tot de looptijd van de grondexploitaties, het renteverloop en de ontwikkelingen op de markt voor bedrijventerreinen. Verandering van inzichten omtrent de uitvoerbaarheid leiden veelal tot wijzigingen in het financiële beeld van grondexploitaties. Op basis van de uitgevoerde Monte Carlo-simulatie is bepaald dat de opbrengstindex en de financieringsrente het meeste invloed hebben op het resultaat van de grondexploitatie. Andere risico's die invloed hebben zijn de kostenindex en uitgiftetempo. De Monte Carlo-simulatie van de huidige grondexploitatie resulteert in een bandbreedte van € 9,3 mln. (NCW) tot € 12,3 mln. (NCW) bij een zekerheidspercentage van 95%. De benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's wordt gevonden in de positieve contante waarde van de grondexploitatie. Beide gemeenten hoeven dus geen weerstandscapaciteit te reserveren voor de Bedrijvenschap Hoefweg. De risico waarde bedraagt dus € 3,0 mln. De voornaamste risico's betreft de financieringsrente en de uitgifteplanning. De weerstandscapaciteit is € 12,9 mln. (ncw grondexploitatie) en daarmee ruim voldoende.

Weerstandsratio

De weerstandsratio wordt als volgt berekend:

Ratio weerstandsvermogen	=	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	12,9	4,30
		Benodigde weerstandscapaciteit		3,0	

Kengetallen

Vanuit het BBV is het verplicht om over de volgende kengetallen te rapporteren.

	Real. 2017	Real. 2018	Begr. 2018	Begr. 2019	Norm	Toelichting
1. Netto schuldquote: relateert de schuldpositie van de gemeente aan de inkomstenstroom	86%	747%	293%	2826%	100%-130%	Gezien de aard van de activiteiten van de Bedrijvenschap Hoefweg kunnen de jaarlijkse inkomsten (baten voor bestemming) enorm afwijken.
1a. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	86%	747%	293%	2826%	100%-130%	
2. De solvabiliteitsratio: indicator om inzicht te krijgen in de mate waarin de onderneming in staat is aan zijn financiële verplichtingen te kunnen voldoen.	6%	11%	0%	11%	25% <> 40%	Bedrijvenschap Hoefweg is volledig vreemd vermogen gefinancierd. Als eigen vermogen wordt zuiver de wettelijk verplichte tussentijdse winstneming geboekt.
3. Kengetal Grondexploitatie: in - en nog niet in exploitatie gronden / Totale baten voor bestemming	93%	871%	292%	3416%	>0	Gezien de aard van de activiteiten van Bedrijvenschap Hoefweg kunnen de jaarlijkse inkomsten (baten voor bestemming) enorm afwijken.
4. Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%	>0	Bij Bedrijvenschap Hoefweg is er geen sprake van structurele baten en lasten
5. Belastingcapaciteit	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	Bedrijvenschap Hoefweg heeft geen belastinginkomsten

Relatie tot de financiële positie

Bij Bedrijvenschap Hoefweg is uitsluitend sprake van externe financiering. Het bedrijfvenschap bouwt, met uitzondering van de verplichte winstneming, geen weerstandsvermogen op.

Frauderisicoanalyse

Begin 2019 heeft de jaarlijkse frauderisicoanalyse plaatsgevonden. Hierbij zijn de directeur, secretaris en de controller bij elkaar gekomen om de risico's van fraude bij het bedrijfvenschap te analyseren. De uitkomst van de sessie heeft er toe geleid dat geconcludeerd kan worden dat het frauderisico zeer beperkt aanwezig is. Veel van behandelde risico's zijn over het algemeen niet van toepassing en indien risico's wel aanwezig zijn, dan zijn deze allemaal afgedekt door functiescheiding, interne controlemaatregelen en periodieke verantwoording aan directie en bestuur. Verder is de omvang van de activiteiten van het Bedrijvenschap beperkt en transparant te noemen.

2.2.4 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van het Bedrijvenschap omvatten alleen gronden (deels met opstallen) in ontwikkeling, bedoeld voor verkoop als bedrijventerrein. Deze kapitaalgoederen staan niet duurzaam ten dienste van de bedrijfsvoering en worden daarom verantwoord onder de post onderhanden werk. Nadat de bouwrijpe gronden zijn uitgegeven en de voorzieningen van openbaar nut zijn gerealiseerd, vindt opheffing plaats van de gemeenschappelijke regeling.

2.2.5 Financieringsparagraaf

In de gemeenschappelijke regeling is in artikel 24 bepaald dat de behoefte aan financiële middelen geregeld zal worden door middel van een door één van de deelnemende gemeenten aan te bieden rekening courant.

In de loop van 2005 is de Gemeenschappelijke Regeling gewijzigd (goedkeuring GS van Zuid Holland per 13 juli 2005), teneinde het mogelijk te maken dat het Bedrijvenschap rechtstreeks gebruik zou kunnen maken van een met de Bank Nederlandse Gemeenten te treffen financieringsarrangement. Al jaren trekt het Bedrijvenschap de benodigde financiële middelen dan ook aan van de BNG.

Verder is als uitvloeisel van de samenwerkingsovereenkomst het merendeel van de gronden van het Bedrijvenschap in 2006 overgedragen aan Prisma Beheer BV, die zelfstandig in haar financiering voorziet. De eigen financiering van het Bedrijvenschap betreft daarom alleen de niet in de CV ingebrachte gronden evenals de aanleg van de microstructuur, de apparaatskosten, de rentelasten en een niet op CV-partijen verhaalbaar deel van de historische plan- en apparaatskosten van het Bedrijvenschap.

Hieronder een overzicht van de leningen die liepen in 2018:

Bedragen x € 1.000

Lening nummer	Hoofdsom	afgeloste leningen in 2018	Rente-%	Rente-bedrag per jaar	Start datum	Looptijd	Eind datum
40.110006	4.000		0,79%	31.600	22-7-2015	5 jaar	23-1-2020
40.110007	4.500		0,95%	42.750	22-7-2015	6 jaar	22-7-2021
40.110008		600	0,40%	2.400	22-7-2015	3 jaar	23-7-2018
40.109673	250.000		0,80%	2.000	13-3-2015	5 jaar	13-3-2020
40.110896	1.500		0,42%	6.300	7-12-2016	5 jaar	7-12-2021
441577		5.208	-0,18%	-9.374	30-5-2017	1 jaar	1-6-2018
40111194	14.800		0,00%	0	30-5-2017	3 jaar	1-6-2020
40111195	10.000		0,35%	35.000	30-5-2017	5 jaar	1-6-2022
452586	12.300		-0,30%	-36.900	21-12-2017	2 jaar	23-12-2019
Totaal	47.350	5.808		73.776			

Uit het overzicht blijkt dat de risico's omtrent de financiering van het Bedrijvenschap betrekking hebben op het boekjaar 2019 e.v., waar evt. herfinanciering noodzakelijk is.

In de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) zijn richtlijnen neergelegd ter beheersing van de renterisico's. Zo zijn er spelregels opgenomen voor de mate waarin decentrale overheden kort gefinancierd mogen zijn (kasgeldlimiet) en lang gefinancierd mogen zijn (renterisiconorm). In onderstaande overzichten treft u de toetsingen aan van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm over het jaar 2018.

Kasgeldlimiet

Bedragen x € 1.000

Realisatie	Kwartaal				Gemiddeld
	jan-mrt	apr-jun	jul-sep	okt-dec	Jaar
Vlottende schuld	14	3	3	357	94
Vlottende middelen	11.042	9.559	7.012	9.426	9.260
Netto vlottende schuld	-11.028	-9.556	-7.009	-9.069	-9.165
Wettelijke norm KGL	-2.027	-2.027	-2.027	-2.027	-2.027
Afwijking wettelijke norm*	-13.055	-11.583	-9.035	-11.095	-11.192

* Een positieve afwijking geeft aan dat de wettelijke norm is overschreden, een negatief bedrag geeft de ruimte onder de wettelijke norm weer.

Het gehele jaar 2018 wordt voldaan aan de kasgeldlimiet. In geen enkel kwartaal wordt de kasgeldlimiet immers overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft de norm aan met betrekking tot de renterisico's over de vaste schulden. Deze norm bepaalt het maximale deel van de vaste schuld dat in aanmerking mag komen voor aflossing (*al dan niet met herfinanciering*) en/of renteherziening. Als gevolg van deze norm kan een rentestijging op de kapitaalmarkt slechts gedeeltelijk doorwerken in de te betalen rentelasten over de vaste schuld.

Voor decentrale overheden is deze norm vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal van het betreffende jaar (met een minimum van € 2,5 miljoen). Gelet op de omvang van het begrotingstotaal 2018 van Bedrijvenschap Hoefweg (€ 23,844 miljoen) bedraagt de renterisiconorm in 2018 € 4,768 miljoen. Dat betekent dat in 2018 maximaal € 4,768 miljoen in aanmerking zou mogen komen voor

aflossing (*al dan niet met herfinanciering*) en/of renteherziening. Gezien het specifieke verloop van uitgaven, inkomsten en financieringsbehoefte bij de gebiedsontwikkeling van Bedrijvenschap Hoefweg, alsmede de dynamiek die zich hierin voordoet, maakt het praktisch onuitvoerbaar om aan de renterisiconorm te voldoen zonder maatregelen die onlogisch zijn en ook op gespannen voet staan met het BBV en die bovendien financieel nadelig zijn voor het resultaat van de grondexploitatie.

Bedrijvenschap Hoefweg heeft in 2018 voor € 5,8 mln. aan langlopende leningen afgelost. Hiermee overschrijdt Bedrijvenschap Hoefweg de renterisiconorm. Bedrijvenschap Hoefweg heeft ontheffing gekregen van de provincie Zuid Holland voor het voldoen aan de renterisiconorm voor de begrotingsjaren 2019 tot en met 2022. Voor 2018 is de provincie reeds geïnformeerd over de overschrijding.

Renteresultaat

Renteschema	2018
Externe rentelasten kort- en langlopende geldleningen	89
Externe rentebaten kort- en langlopende geldleningen	0
Saldo rentelasten en rentebaten	89
Rente aan grondexploitatie	89
Rente projectfinanciering	0
Rente baten projectfinanciering	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	0
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente	0
Aan taakvelden toegerekende rente	0
Verwacht renteresultaat op taakveld Treasury	0

2.2.6 Bedrijfsvoeringsparagraaf

Bedrijvenschap Hoefweg heeft in 2018 zelf geen personeel in dienst en is gevestigd buiten beide gemeentehuizen. In 2018 is de organisatie als volgt ingesteld:

- Het AB heeft een directeur en een secretaris aangesteld. Beide functionarissen zijn extern ingehuurd (*de secretaris was tot 1 april 2018 ingehuurd van de gemeente Zoetermeer, de opvolgende secretaris wordt extern ingehuurd*). De tarieven zijn marktconform.
- De Directie-instructie Bedrijvenschap Hoefweg is in oktober 2017 met vier jaar verlengd en daarmee de mandaten aan de directeur en de secretaris.
- De administrateur, controller, projectleiders en planeconomen worden ingehuurd van externe bureaus. De marketeer wordt sinds medio 2016 gedetacheerd door en ingehuurd van de gemeente Lansingerland.
- Om de directie te ondersteunen en om input te leveren aan de externe medewerkers zijn in 2018 medewerkers van de gemeenten ingehuurd door Bedrijvenschap Hoefweg.
- Tot slot zijn er externe adviseurs ingehuurd voor het opstellen van juridische en fiscale adviezen.
- Sinds 1 oktober 2013 is Bedrijvenschap Hoefweg gehuisvest in het projectbureau Bleizo / Verlengde Oosterheemlijn aan Prismalaan West 1 te Bleiswijk. De voorzieningen worden door GR Bleizo tegen kostprijs ter beschikking gesteld.
- Bedrijvenschap Hoefweg werkt intensief samen met de gemeenschappelijke regeling Bleizo. De projectorganisaties van beide gemeenschappelijke regelingen zijn medio 2016 samengevoegd. Waar mogelijk worden werkzaamheden en activiteiten gecombineerd, zoals de gezamenlijke aanbesteding van accountantsdiensten en een gezamenlijke informatiebijeenkomst voor de raden van Lansingerland en Zoetermeer.

Rechtmatigheid

Om de rechtmatigheidcontrole intern te kunnen voorbereiden en om de accountant op rechtmatigheid te kunnen laten controleren is een normenkader opgesteld. Het normenkader bestaat uit een overzicht van de geldende externe en eigen regelgeving met betrekking tot financiële beheer handelingen, bestaande uit relevante regelgeving van hogere overheden (externe regelgeving) en van de gemeenschappelijke regeling zelf (interne regelgeving).

Het normenkader voor de controle 2018 is op 11 december 2018 door het AB vastgesteld. Het normenkader is de basis voor de interne controle en de procesbeschrijvingen die worden opgesteld. Alleen op die wijze kan worden geborgd dat er in overeenstemming met de regelgeving wordt gehandeld. Uit de interne controle is niet gebleken dat er sprake is van financiële onrechtmatigheden.

2.2.7 Paragraaf verbonden partijen

Zoals eerder gemeld is de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg op 7 februari 2006 een samenwerking aangegaan met private partijen, van waaruit een commanditaire vennootschap CV Prisma Bleiswijk is aangegaan met een beherend vennootschap Prisma Bleiswijk Beheer BV. Het Bedrijvenschap neemt voor 30% deel in de CV en voor 31% in de BV. Bedrijvenschap Hoefweg draagt voor gelijke percentages het financiële risico ten aanzien van de winst- en verliesrekening van de CV Prisma Bleiswijk en Prisma Bleiswijk Beheer BV. De samenwerking heeft als doel tot een optimale integrale ontwikkeling en realisatie van het plangebied te komen.

Lijst verbonden partijen (concept cijfers):

Overige verbonden partijen:	CV Prisma Bleiswijk
Eigen vermogen per 1/1/2018:	€ 28.239
Eigen vermogen per 31/12/2018:	€ 28.498
Vreemd vermogen per 1/1/2018:	€ 17.958.491
Vreemd vermogen per 31/12/2018:	€ 2.471.304
Resultaat 2018:	€ 259
Risico's:	er is sprake van reguliere bedrijfsvoeringrisico's.

2.2.8 Paragraaf grondbeleid

Basis voor het actieve grondbeleid door het Bedrijvenschap is het vigerende bestemmingsplan Hoefweg-Noord alsmede de door het Bedrijvenschap vastgestelde (jaarlijks te actualiseren) grondexploitatie en planning. Aan het produceren en afzetten van bouwrijpe grond zijn aanzienlijke financiële risico's verbonden. In deze paragraaf wordt op de perspectieven en risico's ingegaan.

Perspectief voor bedrijfsterreinen algemeen:

Sinds 2015 trekt de markt voor de verkoop van bedrijfskavels aan. In 2018 zijn vier verkopen gerealiseerd en is de uitgifteplanning uit de grondexploitatie per 1-1-2018 gehaald. Ten behoeve van de uitgifteplanning in de grondexploitatie per 1-1-2019 is door een economisch adviesbureau, BCI een prognose opgesteld voor de verkoop van kavels. Op basis van de gesloten verkoopovereenkomst eind 2017 en de lopende verkoopprocedures, zal de grondverkoop door Bedrijvenschap Hoefweg in 2019 ten minste gelijk zijn aan de uitgifteprognose. De economische ontwikkeling is positief en de regionale vastgoedmarkt voor de verkoop van bedrijfskavels is goed. Dit komt ook tot uitdrukking in het onderzoek dat in het kader van de Samenwerking Logistieke Hotspot A12 corridor is uitgevoerd in opdracht van de provincie Zuid-Holland door een andere extern bureau. De verwachting is dat de verkoop van bedrijfskavels de komende jaren overeenkomstig de regionale prognose zal kunnen plaatsvinden. Om deze verwachting te ondersteunen wordt in het kader van de Samenwerking logistieke Hotspot A12 corridor geïnvesteerd in marketing en diverse regionale maatregelen ter versterking van het vestigingsklimaat voor logistieke bedrijven. In de meerjaren planning voor de afzet van bedrijventerrein voor Bedrijvenschap Hoefweg is voorzichtigheidshalve uitgegaan van de recent uitgevoerde uitgifte prognose van BCI.

De grondexploitatie van het Bedrijvenschap Hoefweg heeft een verwachte looptijd tot en met 2026 en er wordt een tenminste positief plansaldo verwacht. Een beknopt mutatieoverzicht van de grondexploitatie met peildatum 1/1/2019 inclusief de raming van kosten en opbrengsten tot het einde van de looptijd, ziet er als volgt uit:

	Boekwaarde 31-12-2017	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Raming (reëel)	Saldo eind looptijd
Grondverwerving	65.914	212	66.126	694	66.820
Openbare Werken	3.745	884	4.629	1.264	5.893
Afdelings-/Overige kosten	20.751	581	21.332	1.872	23.204
Opbrengsten	-49.511	-5.030	-54.541	-54.418	-108.959
Winstneming	3.407	2.861	6.268	0	6.268
Totaal (reëel)	44.306	-492	43.814	-50.588	-6.774

Bedragen x € 1.000

Netto contant per 1-1-2019 (negatief bedrag is positief financieel saldo)

-12.863

Conform de regels van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is de winstneming volgens de POC methode (Percentage of Completion Methode) bepaald. De (tussentijdse) winstneming komt uit op afgerond € 2,9 mln. De winstneming is als volgt berekend:

	Per 1-1-2019
Eindwaarde kosten	95.917.000
Gerealiseerd	92.087.000
<i>% gerealiseerd</i>	<i>96,01%</i>
Eindwaarde baten	108.959.000
Gerealiseerd	54.542.000
<i>% gerealiseerd</i>	<i>50,06%</i>
Verwacht resultaat	13.042.000
Winstneming %	48,06%
Winstneming €	6.268.000

Dit is een administratieve winstneming, eventuele winstuitkering volgt in principe na opheffing van de GR, er worden tussentijds geen reserves gevormd. De raming is gebaseerd op de actuele grondexploitatieberekening, die is vastgesteld door het Dagelijks Bestuur op 04 april 2019.

De grondexploitatie met prijspeil 1/1/2019 kent de volgende karakteristieken:

- looptijd tot en met 2026;
- rentepercentage 0,173%;
- indexering kosten: 2019-2021 2,5%, vanaf 2021 2,0%;
- indexering opbrengsten: 2019 e.v. 2,0%.

De grondexploitatieberekening per 1 januari 2019 laat het volgende resultaat zien. Op de eindwaarde per 31-12-2026 heeft dit plan een positief resultaat van circa € 13,0 mln. De netto contante waarde van het resultaat bedraagt per 1-1-2019 circa € 12,9 mln. positief.

3. Jaarrekening

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Het boekjaar van het Bedrijvenschap valt samen met het kalenderjaar. In deze jaarrekening wordt verslag uitgebracht over de periode 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018. De richtlijnen volgens het BBV worden integraal gevolgd.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Financiële vaste activa: deelnemingen

De deelnemingen worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs vindt waardering plaats tegen deze lagere marktwaarde

Gronden in ontwikkeling (onderhanden werk)

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen de daaraan bestede kosten. Alle gemaakte kosten worden geactiveerd onder de post onderhanden werk. De op de op onderhanden werk betrekking hebbende opbrengsten worden in mindering gebracht op deze kosten. Bij een uit de grondexploitatieberekening voortvloeiend verwacht positief plansaldo worden gronden in ontwikkeling gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs bevat mede de rentelasten in verband met de financiering van onderhanden werk/gronden in ontwikkeling. Indien de grondexploitatieberekening daartoe aanleiding geeft (verwacht negatief plansaldo) zal een voorziening voor het onderhanden werk gevormd worden.

Vorderingen

Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, opgenomen tegen de nominale waarde. Indien van toepassing onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Voor winstnemings geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

3.2 Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Bedragen x € 1.000

Programma grondexploitatie	Begroting 2018	Begroting* 2018	Rekening 2018
Lasten			
Grondverwerving	6.499	550	212
Openbare werken	241	718	884
Rentelasten	88	57	89
Plankosten	328	384	492
Overige kosten	0	14	0
Mutatie onderhanden werk	0	0	492
** totaal lasten	7.156	1.724	2.169
Baten			
Opbrengsten	4.741	4.127	5.018
Overige inkomsten	0	7	12
Mutatie onderhanden werk	2.415	-2.410	0
** totaal baten	7.156	1.724	5.030
Totaal programma grondexploitatie	0	0	2.861
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Overhead	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	0	0	2.861
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	0	0	2.861

* inclusief begrotingswijziging nummer 1 van 2018

Zie pagina 5 voor de programma verantwoording.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De lasten overschrijden het begrotingsbedrag na wijziging. Aangezien de overschrijding gecompenseerd wordt door direct gerelateerde baten is dit in het kader van rechtmatig toegestaan.

Begroting 2018

De begroting 2018 is op 22 juni 2017 door het AB vastgesteld. Begrotingswijziging nummer 1 is op 03 juli 2018 vastgesteld.

Grondverwerving

Op de post grondverwerving wordt de verwerving uit de joint venture verantwoord.

Openbare werken

Betreft m.n. onderzoeken en opruim werkzaamheden. Voor 2018 zijn met name kosten verantwoord in verband met de aanleg van de aquamarijnweg.

Rentelasten

De werkelijke rentelasten in 2018 zijn hoger dan begroot. In de grondexploitatie en als afgeleide daarvan de begroting worden de rentelasten gemiddeld begroot. Hierdoor kunnen er in jaarschijven afwijkingen ontstaan.

Plankosten

De realisatie is hoger dan begroot. Dit komt door de uitgevoerde studies naar een alternatieve programmering en niet begrote OZB aanslagen. Tegen de OZB aanslagen loopt een bezwaarprocedure.

Opbrengsten

In 2018 zijn 4 verkopen gerealiseerd.

Mutatie Onderhanden Werk

De mutatie onderhanden werk betreft een sluitpost in de staat van baten en lasten. Zolang het Bedrijvenschap nog bezig is met de ontwikkeling, de aankoop en verkoop van gronden worden alle opbrengsten en kosten geactiveerd als onderhanden werk.

Algemene dekkingsmiddelen

Voor Bedrijvenschap Hoefweg zijn de algemene dekkingsmiddelen niet van toepassing, met uitzondering van het saldo van de financieringsfunctie. Deze is voor 2018 nihil. De afzonderlijke onderdelen zijn opgenomen in de programmaverantwoording.

Overhead

Overhead	Realisatie 2018	Begroot 2018 na wijziging	Begroot 2018 voor wijziging
Overhead	0	0	0

De interne overhead over 2018 is als volgt:

(x € 1.000)	Realisatie 2018
Personeel	54
Grondexploitaties (dekking)	-54
Saldo	0

Overzicht heffing vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting	Realisatie 2018	Begroot 2018 na wijziging	Begroot 2018 voor wijziging
Vennootschapsbelasting	-/- 1,1 mln.	0	0

Voor 2018 is er een fiscaal (compensabel) verlies gecalculeerd van afgerond € 1,1 mln.

Onvoorzien

In de begroting en jaarrekening van Bedrijvenschap Hoefweg is er geen sprake van een post onvoorzien.

Incidentele baten en lasten

Alle baten en lasten zijn incidenteel van aard.

WNT

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Gemeenschappelijke Regeling Hoefweg. Het voor Gemeenschappelijke Regeling Hoefweg toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000 (het algemeen bezoldigingsmaximum).

Deel 1

Verantwoordingsmodel 2018 1a Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Leidinggevende toefunctionarissen, gewezen toefunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende toefunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	A. Abee	M.J. Rosier	J. Heuvelink
Functiegegevens	Voorzitter en plv. voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur	Lid en plv. voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 15/06
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Subtotaal	0	0	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
"-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	0	0	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	A. Abee	M.J. Rosier	J. Heuvelink
	Voorzitter en plv. voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur	Plv. voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Subtotaal	0	0	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	0	0	0

Verantwoordingsmodel 2018 1a Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	M. van Driel	H. van Dalen	L. Erwich
Functiegegevens	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur	Lid Algemeen Bestuur	Lid Algemeen Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/05 - 03/07	01/01 - 29/03	01/01 – 15/06
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
"-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	0	0	0
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	M. van Driel	H. van Dalen	L. Erwich
	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur	Lid Algemeen Bestuur	Lid Algemeen Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	Zie tab. 1b	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	0	0	0

Verantwoordingsmodel 2018 1a Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	R. Fatinga	E. Kampinga	N.P. Zwiep	R.M. Meijer
	Lid Algemeen Bestuur	Lid Algemeen Bestuur	Directeur	Secretaris
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 29/03	01/01– 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/03
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	0,301	0,253
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	0	0	53120	8613
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>53.120</i>	<i>8.613</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	56.919	11.933
"-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	0	0	53.120	8.613
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017				
	R. Fatinga	E. Kampinga	N.P. Zwiep	R.M. Meijer
	Lid Algemeen Bestuur	Lid Algemeen Bestuur	Directeur	Secretaris
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12	01/07 – 31/12	01/07 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	N.v.t.	0,28	0,27
Dienstbetrekking?	nee	nee	nee	nee
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	0	0	24.512	22.473
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>24.512</i>	<i>22.473</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	25.153	24.497
Totale bezoldiging	0	0	24.512	22.473

Deel 1

Verantwoordingsmodel 2018 1b Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	M. van Driel		K. Arends		J. Groeneveld	
Functiegegevens	Lid Algemeen Bestuur en		Lid Algemeen Bestuur en		Lid Algemeen Bestuur en	
Kalenderjaar	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01/01-30/04	08/05– 31/12	16/06 - 31/12	N.v.t	16/06 - 31/12	N.v.t
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	4,00	8,00	7,00	N.v.t	7,00	N.v.t
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum						
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Maxima op basis van de normbedragen per maand	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Bezoldiging						
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja		Ja		Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	0	0	0	0	0	0
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	0		0		0	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	0		0		0	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t		N.v.t		N.v.t	

Deel 2

Verantwoordingsmodel 2018 1b Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	J. Iedema		F. Ammerlaan		J.W. van Steenis	
Functiegegevens	Lid Algemeen Bestuur en		Lid Algemeen Bestuur		Lid Algemeen Bestuur	
Kalenderjaar	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	05/11 - 31/12	N.v.t	16/06 - 31/12	N.v.t	16/06 - 31/12	N.v.t
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	2,00	N.v.t	7,00	N.v.t	7,00	N.v.t
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum						
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Maxima op basis van de normbedragen per maand	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t	N.v.t
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Bezoldiging						
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja		Ja		Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	0	0	0	0	0	0
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	0		0		0	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	0		0		0	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t		N.v.t		N.v.t	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t		N.v.t		N.v.t	

Verantwoordingsmodel 2018 1b Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Leidinggevende topfunctionarissen
zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	N.P. Zwiep		R.M. Meijer	
Functiegegevens	Lid Algemeen Bestuur		Secretaris	
Kalenderjaar	2018	2017	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	Zie tab. 1a	01/01-30/06	Zie tab. 1a	01/01-30/06
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	N.v.t.	6	N.v.t.	6
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	N.v.t.	€ 176	N.v.t.	€ 176
Maxima op basis van de normbedragen per maand	N.v.t.	€ 111.000	N.v.t.	€ 111.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging				
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging in de betreffende periode	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	N.v.t.		N.v.t.	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	N.v.t.		N.v.t.	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.		N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	

Verantwoordingsmodel 2018 1b Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Leidinggevende topfunctionarissen
zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	C.C. Krullaars-Hinfelaar		M. Kalf-Simon	
Functiegegevens	Lid Algemeen Bestuur		Secretaris	
Kalenderjaar	2018	2017	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	16/06 - 31/12	N.v.t.	22/03– 31/12	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	7,00	N.v.t.	10,00	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	N.v.t.	N.v.t.	€ 182	€ 176
Maxima op basis van de normbedragen per maand	N.v.t.	N.v.t.	€ 228.200	N.v.t.
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	N.v.t.		€ 228.200	
Bezoldiging				
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja		Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	0	0	35.574	0
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	0		35.574	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	0		0	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.		N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	

Verantwoordingsmodel 2018 1d Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
A. Abee	Voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
M.J. Rosier	Lid en plaatsvervangend voorzitter Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
J. Heuveleink	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
K. Arends	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
M. van Driel	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
J. Groeneveld	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
J. Iedema	Lid Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur
H. van Dalen	Lid Algemeen Bestuur
C.C. Krullaars-Hinfelaar	Lid Algemeen Bestuur
R. Fatinga	Lid Algemeen Bestuur
L. Erwich	Lid Algemeen Bestuur
F. Ammerlaan	Lid Algemeen Bestuur
E. Kampinga	Lid Algemeen Bestuur
W.J. van Steenis	Lid Algemeen Bestuur

3.3 Balans en de toelichting

Bedrage x € 1.000

ACTIVA	31-12-2017	31-12-2018
Vaste activa		
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	13	13
Totaal vaste activa	13	13
Vlottende activa		
Vorraden		
Onderh. werk (bouwgronden in exploitatie)	44.306	43.814
Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar		
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.571	11.493
Vordering op openbare lichamen	2.597	0
Overige vorderingen	1	6
Liquide middelen		
Banksaldo	250	190
Totaal vlottende activa	56.724	55.502
TOTAAL ACTIVA	56.737	55.515

PASSIVA	31-12-2017	31-12-2018
Vaste passiva		
Eigen Vermogen		
Algemene reserve	0	3.407
Gerealiseerd resultaat	3.407	2.861
	3.407	6.268
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige fin. Instelling	53.158	47.350
Totaal vaste passiva	56.565	53.618
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		
overige schulden	47	1.659
Overlopende passiva		
verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	125	238
Totaal vlottende passiva	172	1.898
TOTAAL PASSIVA	56.737	55.515

Het geschat compensabel verlies voor de vennootschapsbelasting bedraagt per ultimo 2018 afgerond € 2,1 mln.

Toelichting op de balans

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

Op 7 februari 2006 heeft het Bedrijvenschap Hoefweg een samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten aangaande de gezamenlijke ontwikkeling van Prisma Bedrijvenpark. De SOK bepaalt onder meer dat een joint venture is aangegaan met de bedrijven ASR Vastgoed Ontwikkeling en Maasstede Bleiswijk BV. De joint venture bestaat uit een door partijen gezamenlijk aangegane Commanditaire Vennootschap Prisma Bleiswijk, waarover het beheer wordt gevoerd door een Besloten Vennootschap Prisma Bleiswijk Beheer BV. Het Bedrijvenschap neemt voor 30% deel in de CV en voor 31% in de BV.

Op de post Deelnemingen wordt de bijdrage van het Bedrijvenschap in het aandelenkapitaal van beide organisaties geïmponeerd.

Schematisch kunnen de mutaties met betrekking tot de waarde van de deelnemingen als volgt worden weergegeven.

	CV	BV	Totaal
Aandeel in kapitaal 7 februari 2006	30.000	5.580	35.580
Mutatie 2006-2017	-21.826	0	-21.826
Aandeel in kapitaal ultimo 2017	8.174	5.580	13.754
Mutatie 2018	0	0	0
Aandeel in kapitaal ultimo 2018	8.174	5.580	13.754

Onderhanden werk (waaronder bouwgronden in exploitatie)

De balanspost onderhanden werk (waaronder gronden in exploitatie) bedraagt per eind 2018 € 43.814 (x € 1.000). Het onderhanden werk bestaat uit een viertal gronden/opstallen in het deelgebied, alsmede uit de nog terug te verdienen kosten van voorbereiding, ontwikkeling, rente e.d. op de verkochte gronden aan CV.

Een beknopt mutatie-overzicht van de post onderhanden werk inclusief de raming van kosten en opbrengsten tot het einde van de looptijd is opgenomen in paragraaf 2.2.8 Grondbeleid.

Winstneming 2017

Bij de berekening van de winstneming in 2017 is uitgegaan van de netto contante waarde en zijn de risico's voor 100% bruto in mindering gebracht op de winstneming. Deze winstneming is op basis van deze uitgangspunten opgenomen in de Jaarrekening 2017. Per ultimo maart 2018, na het samenstellen van de Jaarrekening 2018, is door de commissie BBV over dit onderwerp onder andere een voorbeeld berekening gepubliceerd om een en ander nader te concretiseren. De commissie BBV heeft dit gedaan, omdat er veel vragen over tussentijdse winstneming zijn gesteld. De in de publicatie van de commissie BBV gehanteerde berekeningswijze wijkt ten aanzien van de bovengenoemde uitgangspunten af. Als de voorgestelde uitgangspunten worden gehanteerd is de winstneming 2017 € 4,260 mln. in plaats van € 3,407 mln. Op basis van de toepasselijke berekeningswijze bedraagt de winstneming ultimo 2018 € 6,268 mln.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Betreft de volgende posten:

Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	€ 11.493.000
Overige vorderingen (debiteurenpositie onder aftrek van een voorziening, ad € 9.100)	€ 6.000

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Sinds eind 2013 zijn decentrale overheden verplichte deelnemers aan schatkistbankieren.

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Tegelijkertijd met de wet is de ministeriële regeling schatkistbankieren decentrale overheden van kracht geworden. Onderdeel van die regeling is de rekeningcourant-overeenkomst die iedere decentrale overheid heeft met de Staat der Nederlanden. De regeling bevat ook de verplichting voor decentrale overheden om een nieuwe bankrekening te openen bij een of meerdere banken, zodat die bankrekening gekoppeld kan worden aan de schatkist. De wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide)middelen aan te houden in de schatkist. Het

woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die de decentrale overheidsorgaan niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. In de praktijk betekent dit voor GR Hoefweg dat alles boven € 250.000,- (drempelbedrag) dagelijks dient over te maken naar haar rekening bij de Staat. Dit wordt dagelijks automatisch door de BNG uitgevoerd. Decentrale overheden dienen zich in de jaarstukken over het schatkistbankieren te verantwoorden. Het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat een decentrale overheid gedurende het kwartaal elk kalenderdag buiten de schatkist heeft aangehouden, mag, ingevolge artikel 7, tweede lid, van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden, niet boven het drempelbedrag liggen.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		2018			
(1) Drempelbedrag		250			
		Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	207	70	96	168
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	43	180	154	82
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		2018			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	7.156			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	7.156			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	18.600	6.399	8.877	15.426
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	207	70	96	168

Liquide middelen

Betreft het saldo van de bankrekening bij de BNG.

Eigen Vermogen

De grondexploitatieberekening met peildatum 1/1/2019 toont een voordelig verwacht resultaat van circa € 12,9 miljoen (netto contant). Volgens artikel 12 van de Financiële beheersverordening wordt "Winst in de grondexploitatie eerst genomen, nadat de winst, met voldoende zekerheid te bepalen, daadwerkelijk is gerealiseerd. Uitbetaling van batige saldi aan de deelnemende gemeenten vindt niet eerder plaats dan nadat de grondexploitatie is afgesloten" (artikel 12 lid 4). De toevoeging aan de algemene reserve volgt uit de verplichte tussentijdse (administratieve) winstneming, zie ook de paragraaf grondbeleid.

	1-1-2018	Bestemming resultaat 2017	Mutaties 2018	31-12-2018
Algemene reserve	0	3.407	-	3.407
Gerealiseerd resultaat	3.407	-3.407	2.861	2.861
	3.407	-	2.861	6.268

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen (> 1 jaar)

Het Bedrijvenschap heeft in het jaar 2018 diverse langlopende leningen. Deze leningen hebben een looptijd van 1 jaar of langer en vallen zodoende onder de vaste schulden.

Per 31-12-2018 bedraagt de langlopende schuld € 47,350 miljoen. In 2018 zijn er 2 leningen afgelost. De totale rentelast bedraagt afgerond € 89.000.

Overige schulden

Deze post betreft een BTW schuld per ultimo 2018 en de crediteurenpositie.

Overlopende passiva

Dit betreft het saldo van facturen die in 2019 zijn ontvangen en betaald, maar betrekking hebben op 2018, zoals inhuur, rentelasten en huisvestingskosten.

3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en plichten

Prisma

Op 29 mei 2006 heeft de CV Prisma Bleiswijk met ABN AMRO Bank en de BNG een financieringsovereenkomst afgesloten voor de financiering van de grondaankopen en de kosten van bouwrijp en woonrijp maken voor de ontwikkeling en realisatie van het bedrijvenpark Prisma. Dit kredietarrangement is gebaseerd op de Samenwerkingsovereenkomst Bedrijvenpark Prisma, zoals deze in 2006 door het Bedrijvenschap en de marktpartijen is gesloten. Voor het Bedrijvenschap Hoefweg betekent dit een onvoorwaardelijke en onherroepelijke afnameplicht van de in 2006 ingebrachte gronden. Uiterlijk op 31 maart 2021 dient de faciliteit te worden afgelost, door middel van verkoop en levering van alle gronden in het plangebied aan de aandeelhouders van de BV.

In juni 2007 heeft de beherend vennoot van CV Prisma Bleiswijk, Prisma Bleiswijk Beheer BV een Europese aanbesteding gehouden voor de civiel technische werkzaamheden voor geheel Prisma. Op verzoek van alle partijen in de samenwerking Prisma heeft Prisma Bleiswijk Beheer BV voor rekening en risico van de partijen ook de microinfrastructuur aanbesteed. De totaal aanbestede kosten van de microstructuur bedragen € 6.935.000 en zal worden uitgevoerd door de aannemer aan wie destijds de opdracht is gegund, onder toezicht van Prisma Bleiswijk Beheer BV.

Het Bedrijvenschap neemt voor 30% deel in de CV Prisma Bleiswijk en voor 31% in de Prisma Bleiswijk beheer BV. Bedrijvenschap Hoefweg draagt voor gelijke percentages het financiële risico ten aanzien van de winst- en verliesrekening van de CV Prisma Bleiswijk en Prisma Bleiswijk Beheer BV. Op het moment van vaststellen van de jaarrekening toont de grondexploitatieberekening van de CV met peildatum 1 januari 2019 een netto contante waarde van afgerond € 3,8 miljoen positief. Bedrijvenschap Hoefweg heeft recht op 30% bij de verdeling van het positieve (of negatieve) saldo aan het einde van de samenwerking in CV Prisma Bleiswijk.

De jaarrekening over 2018 van Prisma is op 28 maart 2019 door het AVA vastgesteld.

Uitgestelde levering verkoop

Op 21 december 2017 is er een verkoopovereenkomst getekend met een klant (eindafnemer), waarbij sprake is van een uitgestelde levering. De juridische en feitelijke levering van 9.631 m2 grond zal uiterlijk op 21 december 2019 gerealiseerd worden.

3.5 Overzicht taakvelden

<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Taakveld		R2018	B2018
0.4	Overhead		
	Lasten	54	0
	Baten	54	0
0.5	Treasury		
	Lasten	89	88
	Baten	89	88
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
	Lasten	2.027	7.068
	Baten	4.887	7.068
	Totaal		
	Lasten	2.169	7.156
	Baten	5.030	7.156

Aan het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur van de
Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg
Postbus 45
2665 ZG BLEISWIJK

Datum
24 mei 2019

Behandeld door
W. Kalkman RA
06 - 21272977

Ons kenmerk
312018015.19.110A

Onderwerp
Aanvulling controleverklaring bij de jaarrekening 2018

Geachte leden van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur,

Op 9 april 2019 heeft u onze controleverklaring bij de jaarrekening 2018 ontvangen. Op basis van recente informatie, die van belang is voor de gebruikers van de controleverklaring, achten wij het van belang de controleverklaring voor wat betreft de afbakening van onze verantwoordelijkheid rond de WNT verantwoording nader te verduidelijken.

Een wijziging in de WNT wetgeving met ingang van het boekjaar 2018 is de zogenaamde anticumulatiebepaling. Deze bepaling houdt in dat in voorkomende gevallen de gegevens van andere WNT-instellingen en de uit de cumulatie voortvloeiende onverschuldigde betaling bij een topfunctionaris in dienstbetrekking (niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris) in de jaarrekening vermeld moet worden.

Aangezien het voor accountants niet mogelijk is de volledigheid vast te stellen van de dienstbetrekkingen en de ontvangen vergoedingen, is in het WNT-controleprotocol opgenomen dat wij deze anticumulatiebepaling niet hoeven te controleren. Het is belangrijk dat de gebruiker van de jaarstukken van deze situatie op de hoogte is.

Wij hebben onze controleverklaring daarom met de volgende passage aangevuld:

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Naast deze aanpassing hebben wij ook de facultatieve passage over de financiële positie opgenomen in het onderdeel "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening" in de controleverklaring.

Hierbij verstrekken wij u de op deze aspecten aangevulde controleverklaring. Daarmee is de controleverklaring met kenmerk 312018015.19.110 d.d.9 april 2019 komen te vervallen. De datering van de verklaring is uiteraard hetzelfde gebleven. Wij verzoeken u deze verklaring te gebruiken in het verdere besluitvormingsproces van de jaarrekening 2018.

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Publieke Sector Accountants B.V.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and strokes, positioned to the right of the text 'Publieke Sector Accountants B.V.'.

W. Kalkman RA

Bijlagen:

- Controleverklaring bij de jaarrekening 2018 in tweevoud (één getekend en één ongetekend exemplaar)

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk

A. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk op 31 december 2018 in overeenstemming met het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur op 11 december 2018 behandelde normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- het overzicht van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en andere toelichtingen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader, zoals is behandeld door het algemeen bestuur op 11 december 2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 21.690. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2, lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 21.690 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- De inleiding; en
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, de overige gegevens en de overige toelichtingen op de jaarrekening in overeenstemming met het Bbv.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Bbv. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, zoals behandeld door het algemeen bestuur op 11 december 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het normenkader, zoals behandeld door het algemeen bestuur op 11 december 2018, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

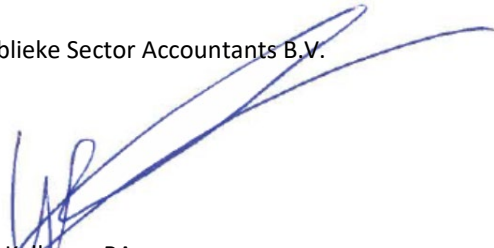
- het identificeren en inschatten van de risico's
 - o dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - o dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 9 april 2019

Publieke Sector Accountants B.V.

W. Kalkman RA

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk

A. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk op 31 december 2018 in overeenstemming met het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur op 11 december 2018 behandelde normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- het overzicht van baten en lasten over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en andere toelichtingen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader, zoals is behandeld door het algemeen bestuur op 11 december 2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg te Bleiswijk zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 21.690. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2, lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 21.690 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

B. VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- De inleiding; en
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, de overige gegevens en de overige toelichtingen op de jaarrekening in overeenstemming met het Bbv.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Bbv. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader, zoals behandeld door het algemeen bestuur op 11 december 2018.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het normenkader, zoals behandeld door het algemeen bestuur op 11 december 2018, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 9 april 2019

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend:

W. Kalkman RA

BEDRIJVENSCHAP
HOEFWEG

ACCOUNTANTSVERSLAG 2018

Gemeenschappelijke regeling
Bedrijvenschap Hoefweg

Aan het algemeen bestuur van de
gemeenschappelijke regeling
Bedrijvenschap Hoefweg
Postbus 45
2665 ZG BLEISWIJK

Onderwerp:
Accountantsverslag 2018

Datum:
9 april 2019

Kenmerk:
312018015.19.104

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2018 van uw gemeenschappelijke regeling afgerond. De jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Met dit accountantsverslag informeren wij u over onze belangrijkste controlebevindingen. Op 28 maart 2019 hebben wij een aantal controlebevindingen reeds besproken met de manager en de controller van Bedrijvenschap Hoefweg.

Bij de jaarrekening 2018 hebben wij op 9 april 2019 een goedkeurende controleverklaring afgegeven, zowel voor het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid.

Ons accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2018. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden en diverse besprekingen die wij met uw medewerkers hebben gevoerd. Voor de goede orde vermelden wij dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en het management.

Met vriendelijke groet,

Publieke Sector Accountants B.V.

Was getekend:

W. Kalkman RA

Op alle opdrachten verricht door Publieke Sector Accountants B.V. zijn de 'Algemene Voorwaarden Publieke Sector Accountants', gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 69411409, van toepassing.

Publieke Sector Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 69411409.

Inhoudsopgave

Contact

De volgende personen kunnen benaderd worden bij vragen met betrekking tot dit accountantsverslag:

Wouter Kalkman

Tel: 06 21272977

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij.....	2
2. Financiële positie en resultaat	6
3. Bevindingen eindejaarscontrole	9
4. Interne beheersing.....	13
5. Overige aangelegenheden.....	15

1. Onze controleaanpak en de uitkomsten daarbij

Reikwijdte van de controle

Met de opdrachtbevestiging van 28 september 2018 (kenmerk 312018015.18.121) heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2018. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg.

In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle. Onze controle wordt verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de beleidsregels toepassing Wet normering topinkomens (WNT).

Tijdens de uitvoering van de oorspronkelijke controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2018 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Materialiteitsbepaling is overeenkomstig het Bado

De wijze waarop wij de materialiteit bepaald hebben, sluit aan op het door uw algemeen bestuur op 11 december 2018 behandelde normenkader. De maximaal toe te passen marges voor de accountantscontrole zijn vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (het Bado). In het normenkader heeft u geen lagere marges vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. De bij onze controle van de jaarrekening 2018 toegepaste goedkeuringstoleranties bedragen derhalve:

Goedkeuringstoleranties

Fouten	1% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 21.690
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten incl. toevoegingen aan reserves	€ 65.070

Het algemeen bestuur heeft in het normenkader geen rapporteringstolerantie vastgesteld.

Onze aanpak is gericht op risico's

Voor de jaarrekeningcontrole 2018 onderkennen wij een aantal risico's en aandachtspunten, die een verhoogd (bruto) risico met zich mee (kunnen) brengen op een materiële fout in uw jaarrekening en die een mogelijke impact op de bedrijfsvoering kunnen hebben. De risico's en aandachtspunten zijn hieronder weergegeven. Opname van een risicogebied of aandachtspunt in deze opsomming betekent niet dat daadwerkelijk sprake is van risico's die zich daadwerkelijk voordoen, maar zijn enkel bedoeld om aan te geven dat wij hier tijdens onze controle (extra) aandacht aan zullen besteden.

- Management override of controls. Dit betreft de mogelijkheid die het management heeft om specifieke controlemaatregelen te omzeilen, bijvoorbeeld door memoriaalboekingen of het schattingsproces. De specifieke aandacht voor dit risico is voorgeschreven vanuit de controlerichtlijnen en is niet uniek voor uw gemeenschappelijke regeling.
- Waardering van het onderhanden werk bouwgrond in exploitatie.
- Opbrengstverantwoording van materiële opbrengstenstromen; dat zijn de grondverkopen.
- Naleving van de (Europese) aanbestedingsregels.
- Betaalproces, vanwege de potentiële (fraude-)risico's.
- Verantwoording WNT (vanwege de complexe wet- en regelgeving).

Het inschatten als significant risico is inherent aan deze posten en is niet direct een gevolg van verwachte leemten in de interne beheersing van uw gemeenschappelijke regeling. Ook is sprake van inschattingen van bruto risico's, alvorens eventuele beheersmaatregelen zijn genomen.

Ter voorkoming van een materiële fout in de jaarrekening heeft u voor bovenstaande risicogebieden beheersmaatregelen getroffen. Wij hebben ons bij de controle gericht op de opzet en het bestaan van de door u ingerichte beheersingsomgeving, die deze risico's moeten verkleinen. Voor een toelichting op een aantal onderkende risico's en aandachtspunten verwijzen wij naar het hoofdstuk 'belangrijke bevindingen'. Daarnaast verwijzen wij u naar onze bevindingen in het hoofdstuk "interne beheersing".

De baten en lasten, alsmede balansmutaties, zijn rechtmatig

Op basis van uw normenkader hebben wij de naleving van het financieel rechtmatigheidskader voor uw gemeenschappelijke regeling gecontroleerd. Hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Op het programma grondexploitatie is er sprake van een overschrijding van de begroting (lasten). Uit uw analyse blijkt dat deze overschrijding niet meeweegt in ons oordeel. Wij zijn het eens met de analyse van uw dagelijks bestuur. Er is derhalve geen sprake van rechtmatigheidsfouten die doorwerken in ons rechtmatigheidsoordeel.

Onze conclusie is derhalve dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig zijn weergegeven in de jaarrekening 2018.

De jaarrekening voldoet aan het BBV

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, die vaak – vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken – inherent onzeker zijn.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg zijn uiteengezet in hoofdstuk 3.1. en 3.2. van de jaarstukken 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' 2018. In de jaarrekening 2018 hebben zich ten opzichte van 2017 geen wijzigingen van materieel belang voorgedaan in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen, die een aanzienlijke invloed hebben gehad op de baten en lasten en/of de financiële positie van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg.

Wij hebben het door het dagelijks bestuur toegepaste proces voor belangrijke verslaggevingsgrondslagen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij hebben de toepassing van de juiste methodiek, de aannames, de berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggeving beoordeeld. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent zijn gebruikt: de jaarstukken voldoen aan het BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Geen geïdentificeerde materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken

Naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole, resteren er geen van materieel belang zijnde ongecorrigeerde afwijkingen of onzekerheden. Door ons gerapporteerde bevindingen zijn derhalve niet materieel (dus hebben geen invloed op de strekking van onze controleverklaring), maar zijn naar onze mening vooral van belang voor uw beoordeling van de jaarstukken en de verdere kwaliteitsverbetering van de administratieve organisatie en interne beheersing. Voor de niet materiële fouten en tekortkomingen in de jaarstukken verwijzen wij u naar de diverse onderdelen van dit rapport.

Goedkeurende controleverklaring

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening 2018 van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg een getrouw beeld geeft van het eigen vermogen op 31 december 2018 en het resultaat over 2018. Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg (zoals behandeld door het algemeen bestuur op 11 december 2018). Hierbij geldt als voorwaarde dat de door ons gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Wij verzoeken u derhalve ons een door de leden van het algemeen bestuur ondertekend exemplaar van de vastgestelde jaarrekening te verstrekken. Mochten nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve versie van de jaarrekening dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

2. Financiële positie en resultaat

De vermogenspositie van uw gemeenschappelijke regeling neemt in absolute zin toe

In het Bbv, de verslaggevingsregels voor gemeenschappelijke regelingen, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen (dat bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves) worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2018 bedraagt € 2.861.000 voordelig. Tussentijds hebben zich geen mutaties voorgedaan, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2018 € 2.861.000 voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen.

Eigen vermogen (in € 1.000)	2018	2017	2016
Eigen vermogen per 1 januari	3.407	0	0
Tussentijdse resultaatbestemming	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	2.861	3.407	0
Totaal ('gerealiseerd saldo van baten en lasten')	2.861	3.407	0
Eigen vermogen per 31 december	6.268	3.407	0

In uw jaarrekening heeft geen tussentijdse resultaatbestemming plaatsgevonden.

Met name als gevolg van de grondverkoop en verdere realisatie van het bouw- en woonrijpmaken, is het resultaat op de grondexploitatie verder verbeterd ten opzichte van 2017. Hierdoor stijgt het eigen vermogen met het gerealiseerd resultaat 2018 ad € 2.861.000.

Resultaat 2018 is beïnvloed door reservemutatie(s)

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeenschappelijke regeling ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de bestuurlijke besluitvorming.

Exploitatieresultaat (in € 1.000)

Totale baten	5.030	
Totale lasten	1.677	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten		3.353
Af: mutatie onderhanden werk (naar de balans)		492
Subtotaal		2.861
Gerealiseerd resultaat		2.861

Concreet betekent dit voor uw gemeenschappelijke regeling het volgende:

De exploitatie over 2018 laat een voordelig gerealiseerd van € 2.861.000 zien, ten opzichte van een begroot (na wijziging) saldo van € 0. Dit is een voordeel van € 2.861.000. Het gerealiseerde resultaat ad € 2.861.000 is afzonderlijk op de balans onder het eigen vermogen opgenomen en zal via resultaatbestemming worden toegevoegd aan de algemene reserve na het vaststellen van de jaarrekening door het algemeen bestuur.

In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard (hoofdstuk 3.4). Wij verwijzen u naar deze toelichtingen.

**Het dagelijks bestuur
kwalificeert het
weerstandsvermogen als
toereikend om de onderkende
risico's af te kunnen dekken**

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's. De beschikbare weerstandscapaciteit heeft het dagelijks bestuur bepaald op € 12.9000.000 (2017: €10.900.000). De beschikbare weerstandscapaciteit is derhalve gestegen met 2.000.000. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft het dagelijks bestuur een opsomming gegeven van ingeschatte risico's. Deze cumuleren voor 2018 tot een bedrag van €3.000.000 (2017€ 4.140.000). Op basis van deze kwantificering is het beschikbare weerstandsvermogen toereikend om de onderkende risico's financieel af te dekken. De gemeenten Lansingerland en Zoetermeer staan garant voor een eventueel tekort.

Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstandspositie verwijzen wij u naar paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van uw jaarstukken 2018.

3. Bevindingen eindejaarscontrole

Onzekerheden in de grondexploitatie

Uw gemeenschappelijke regeling voert de grondexploitatie voor Bedrijvenschap Hoefweg uit. De waardering (verliesneming dan wel de tussentijdse winstneming) is afhankelijk van de prognoses voor de komende jaren. Dat brengt inherente risico's met zich mee, die niet bijzonder zijn voor een grondexploitatie. Dit risico komt ook tot uitdrukking in de paragraaf weerstandsvermogen, die is gebaseerd op een Monte Carlo simulatie. In 95% van de gevallen (20.000 simulaties) is het risico voor de ontwikkeling van Bedrijvenschap Hoefweg € 3,0 miljoen. Wij verwijzen in dat kader onder andere naar het jaarverslag, onderdeel "Ontwikkelingsprogramma nabij OV- knooppunt Bleizo", waarin is vermeld dat een stedenbouwkundige verkenning is gedaan naar een ontwikkelingsprogramma met onder andere woningbouw. In 2019 wordt hierover besluitvorming verwacht. Daarnaast blijkt dat de financieringsrente de variabele betreft met de meeste invloed heeft op de risicoanalyse. Op basis van de huidige afgesloten leningsovereenkomsten blijkt een rente van 0,17%. Vanaf het boekjaar 2019 e.v. is herfinanciering noodzakelijk.

Daarnaast is in de grondexploitatie een bijdrage opgenomen van C.V. Prisma Bleiswijk voor een bedrag van € 3,9 miljoen. Deze bijdrage is afhankelijk van de financiële performance van Prisma en van de van risico's in de exploitatie van Prisma. Dit is een inherent risico, dat de uitkomsten van de ontwikkeling van Hoefweg kan beïnvloeden. Overigens hebben wij vastgesteld dat deze bijdrage op basis van de beste schatting is opgenomen in de grondexploitatie.

Tussentijdse winstneming

Bij de start van de controle van de jaarrekening heeft uw organisatie aangegeven dat de tussentijdse winstneming 2017 op netto contante waarde heeft plaatsgevonden. In maart 2018 heeft de commissie BBV aangegeven dat deze berekening moet plaatsvinden tegen eindwaarde. Wij hebben op verzoek van de medewerkers van uw gemeenschappelijke regeling de berekening van de tussentijdse winstneming 2017 beoordeeld. Hierbij hebben wij de volgende bevindingen geconstateerd.

- Er is geen rekening gehouden met een rentelast van € 172.000 in de totale kosten van het project.
- In de berekening zijn de risico's (€1.437.500) ten aanzien van het verwachte resultaat in mindering gebracht op de winstneming in plaats van in mindering gebracht op het verwachte resultaat.
- In de berekening is gerekend met het resultaat op basis van netto contante waarde in plaats van eindwaarde.

Op basis van bovenstaande is de winst in 2017 € 852.500 te laag geweest. In de jaarrekening is een toereikende toelichting opgenomen in de toelichting op de balans. De totale (cumulatieve) winstneming van 2017 en 2018 blijft overigens gelijk, namelijk € 6.267.797. Dit is overigens toereikend toegelicht in uw jaarrekening,

EU- aanbestedingen

De gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg maakt volledig gebruik van externe inhuur van medewerkers. Op basis van de afgesloten overeenkomsten (twee achtereenvolgende éénjarige opdrachten) loopt één opdracht door tot en met 30 juni

	2019. Gezien de aard van de afgesloten opdrachten en het repeterende karakter kunnen deze 2 afzonderlijke opdrachten als soortgelijke diensten worden bestempeld in het kader van de EU- aanbestedingsrichtlijnen. Voor het huidige controlejaar levert dit geen issues op, maar dit kan bij een volgende opdrachtverstrekking wel een issue worden. Wij hebben vernomen dat u een aanbestedingsjurist om advies heeft gevraagd om vast te stellen op welke manier de opdrachten binnen de mogelijkheden van de EU- aanbestedingsrichtlijnen passen.
Proces opstellen en controleren van de jaarstukken	Bij de start van de controle waren de jaarstukken grotendeels gereed en waren de werkafspraken voor uw medewerkers grotendeels gereed en aan ons verstrekt. Bij onze controle hebben wij de volledige medewerking gekregen en hebben wij op een constructieve manier met uw organisatie samengewerkt. Op detailniveau zien wij onderwerpen waar verbetering mogelijk is. Wij adviseren u bijvoorbeeld een aantal onderbouwende stukken direct bij ons aan te leveren. U beschikte veelal om de door ons tijdens de controle gevraagde informatie, maar deze zijn geen onderdeel van het opsteldossier. Daarnaast adviseren wij u voor de start van de controle vast te stellen dat alle kosten in de te controleren jaarrekening opgenomen zijn. In een aantal gevallen was dit nog niet het geval.
Begrotingsrechtmatigheid is adequaat toegelicht in de jaarrekening	Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moet door het algemeen bestuur zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan het algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van het algemeen bestuur. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota van de Commissie BBV. Een belangrijk uitgangspunt is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneinde regelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat het algemeen bestuur geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. Daarnaast moet

de accountant deze kostenoverschrijdingen – waarvan het dagelijks bestuur in de jaarrekening moet aangeven dat het algemeen bestuur deze nog dient te autoriseren – in het verslag van bevindingen aan de orde stellen. Extra lasten die zijn gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij het algemeen bestuur nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig en tellen mee in het oordeel van de accountant. Dit is bij de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg overigens niet aan de orde.

Begrotingsafwijkingen werken niet door in de controleverklaring

In totaal heeft uw gemeenschappelijke regeling € 2,2 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover € 1,7 miljoen aan werkelijke lasten in 2018. Dit is in totaal een overschrijding van € 0,4 miljoen (26%). Aan baten had uw gemeenschappelijke regeling een bedrag van € 1,7 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 5 miljoen aan werkelijke baten in 2018. In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van € 3,3 miljoen (192%). Het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten komt daarmee op € 2,9 miljoen voordelig.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen op het niveau waarop het algemeen bestuur de begroting autoriseert. In uw geval is dat op programmaniveau, waarbij sprake is van 1 programma (grondexploitatie Bedrijvenschap Hoefweg). Over het jaar 2018 is op dit programma sprake van een overschrijding van de geraamde lasten. Uit een analyse in het jaarverslag blijkt dat geen sprake is van een doorwerkend effect op ons accountantsoordeel.

Naast overschrijdingen van lasten, zijn ook op onderdelen meer baten gerealiseerd dan begroot. Over de baten rapporteren wij in deze paragraaf niet, omdat dit geen onderdeel uitmaakt van het criterium begrotings-rechtmatigheid zoals de richtlijnen voorschrijven.

Geen sprake van te betalen vennootschapsbelasting

Uitgangspunt in uw jaarrekening is dat sprake is van activiteiten die onder de vennootschapsbelastingplicht vallen. Op basis van de laatste berekeningen van de belastingadviseur voor het fiscale resultaat op de grondexploitatie Bedrijvenschap Hoefweg, gaat het dagelijks bestuur er vooralsnog van uit dat geen sprake is van af te dragen vennootschapsbelasting. Het geschat compensabel verlies voor de vennootschapsbelasting bedraagt per ultimo 2018 afgerond € 2,1 miljoen.

Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is in werking getreden met ingang van 1 januari 2013. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector, maar stelt ook maxima aan de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan de ontslagvergoedingen.

Met ingang van 1 januari 2013 is bij wet vastgelegd dat rechtspersonen of organisaties die volledig of in aanzienlijke mate uit publieke middelen zijn gefinancierd beloningen van topfunctionarissen openbaar dienen te maken, ook als deze de in de wet gestelde maximale bezoldiging van € 189.000 niet te boven gaat. Daarnaast dienen gemeenschappelijke regelingen het salaris openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

In 2018 is voor geen van de topfunctionarissen en overige medewerkers sprake van een overschrijding van de grensbedragen.

4. Interne beheersing

Kernboodschappen interne beheersing

Bij onze controle hebben wij kennisgenomen van de interne beheersing van uw gemeenschappelijk regeling. De kernboodschappen 2018 die de interne beheersing raken zijn:

- Leg de relevante processen (inkopen, betalingen en opstellen grondexploitaties) vast en maak daarin concreet welke relevante interne beheersingsmaatregelen in het proces aanwezig zijn (zogenoemde key controls).

Risicomanagement en het onderkennen van frauderisico's, het beheersen hiervan

In uw bedrijfsvoering is risicomanagement een belangrijk thema. Ook uw gemeenschappelijke regeling wordt dagelijks geconfronteerd met interne en externe ontwikkelingen met kansen en bedreigingen. Daarbij is van cruciaal belang dat risico's met een grote kans en impact worden beheerst. De kaders voor risicomanagement en het beleid hieromtrent zijn i binnen uw organisatie geformaliseerd. De risico's zijn geïnventariseerd en er wordt verantwoording afgelegd in het jaarverslag (zie de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing). Onderdeel van uw risicomanagement is het identificeren van frauderisico's.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en onjuistheden berust bij het dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur ziet erop toe dat het dagelijks bestuur adequate preventieve en repressieve beheersmaatregelen heeft ingesteld om het risico op fraude zoveel mogelijk te beperken.

Als uw accountant hebben wij de verantwoordelijkheid om het risico te beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa, afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Derhalve hebben wij als onderdeel van onze controle het dagelijks bestuur gevraagd het risico in te schatten dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude. Als onderdeel van onze controle hebben wij het bestuur ook verzocht inzicht te geven in de manier waarop het toezicht uitoefent op de door het dagelijks bestuur gevolgde frauderisicoanalyse en de manier waarop het dagelijks bestuur frauderisico's beheerst, inclusief eventuele risico's die samenhangen met corporate compliance, waaronder corruptievraagstukken. Tevens hebben wij verzocht om inzicht te geven hoe het algemeen bestuur grip houdt op het risico van directiefraude en/of andere onregelmatigheden op directieniveau.

Tijdens deze gesprekken heeft het dagelijks bestuur aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, alsook het belang van corporate compliance, en voorbeelden gegeven van de manier waarop het toezicht op de directie rond deze onderwerpen invult. Namens het dagelijks bestuur is de frauderisicoanalyse wordt opgesteld, maar deze is nog niet afgestemd met het algemeen bestuur. Wij adviseren u gezien de diverse verantwoordelijkheden de frauderisicoanalyse met het algemeen bestuur te bespreken.

Van de accountant wordt verder een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude. Wij hebben hiertoe een eigen inschatting gemaakt van de frauderisico's, om daarmee ons een beeld te vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel

belang te voorkomen. Wij gaan vervolgens na of deze maatregelen effectief zijn. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, zullen wij dit communiceren met, afhankelijk van de aard (en omvang) van de fraude, de direct leidinggevende, het dagelijks bestuur en in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, het algemeen bestuur.

Om te garanderen dat een risicoanalyse geen eenmalige exercitie wordt, is het belangrijk om deze cyclisch in te bedden in de organisatie. Het doel moet ook zijn om het risicobewustzijn van het management op het operationele niveau te vergroten. Daarom is het aan te raden om risico's en beheersmaatregelen een grotere plek te geven bij de gesprekken die vanuit het dagelijks bestuur worden gevoerd met het management. Om het gesprek over risico's actueel te houden, is het advies om de risicoanalyse periodiek te herhalen, bijvoorbeeld jaarlijks.

Wij adviseren u verder de volgende stappen te ondernemen om het risicomanagement verder te (blijven) ontwikkelen en te verbeteren, met name om inzicht te verkrijgen in de gelopen risico's. Laat onderzoekende frauderisico's integraal onderdeel uitmaken van uw risicomanagement en actualiseer de opgestelde (fraude)risicoanalyse regelmatig (minimaal één keer per jaar) en deel de uitkomsten met het bestuur. Stel daarbij periodiek vast of de door u getroffen beheersmaatregelen (om de risico's te beheersen) nog werken. Het periodiek uitvoeren van interne controles op basis van een intern controleplan dat opgezet is vanuit de gesignaleerde (fraude)risico's, kan u hierbij ondersteunen.

5. Overige aangelegenheden

Geen meningsverschil met het dagelijks bestuur

Er zijn geen meningsverschillen met het dagelijks bestuur geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het dagelijks bestuur en de medewerkers van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Bevestigingen van het dagelijks bestuur ontvangen

Wij hebben namens het dagelijks bestuur een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Naleving van wet en regelgeving

Wij hebben geen kennis van te rapporteren omstandigheden in verband met het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Geen aanwijzingen van fraude

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken. Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij op grond van de controle- en overige standaarden een kritische houding moeten hebben ten opzichte van risico's van

fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2018 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Bevestiging onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

In overeenstemming met Nederlandse wet- en regelgeving, waaronder de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), dient de externe accountant mogelijke conflicten met betrekking tot zijn onafhankelijkheid, zowel in wezen als in schijn, onder de aandacht te brengen van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onafhankelijke positie te waarborgen

Publieke Sector Accountants beschikt over een stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Het stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Publieke Sector Accountants.
- Procedures voor de organisatie van periodieke training inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreiging voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde onafhankelijkheidsevaluatie) wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Publieke Sector Accountants wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Wij zullen dan ook overwegen het algemeen bestuur of de auditcommissie te raadplegen.

- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen worden periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om de bedreiging weg te nemen. Wij merken op dat er in het kader van onze controleopdracht geen sprake is geweest van een dergelijke bedreiging.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Publieke Sector Accountants, haar partners en haar medewerkers en de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken welke aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Publieke Sector Accountants, een bestuurder of interne toezichthouder van Publieke Sector Accountants of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg of een bij de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels. Wij zijn van mening dat de verstrekte en ontvangen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid gepast zijn en derhalve niet tot een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht hebben geleid. Volledigheidshalve merken wij op dat wij geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid hebben verstrekt/ontvangen die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben.

Aanvullende dienstverlening

Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening

Onderzoek naar de totstandkoming van de grondexploitatie.

Conclusie onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen Publieke Sector Accountants ingebed. Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg in 2018 voldoende is gewaarborgd.

Controleverschillen

Overzicht van de controleverschillen:

Aard van de fouten en onzekerheden (x € 1.000)	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Fouten		
Geen resterende (materiële) getrouwheidsfouten en onzekerheden	n.v.t.	n.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	n.v.t.	n.v.t.
<i>Rechtmatigheidsfout vanuit externe regels:</i>		
Geen resterende (materiële) rechtmatigheidsfouten en onzekerheden	n.v.t.	n.v.t.
Totaal rechtmatigheidsfouten	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	n.v.t.	n.v.t.

Wij hebben van het dagelijks bestuur een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het dagelijks bestuur bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn.

Daarnaast is in de jaarrekening een aantal correcties doorgevoerd naar aanleiding van onze controle. Uw organisatie beschikt over een overzicht van deze correcties.

Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Vergadering van het: Algemeen Bestuur
Bedrijvenschap Hoefweg

Vergadering van datum: 4 juli 2019

Agendapunt: 7

Onderwerp:

Begrotingswijziging 2019 # 1 en begroting 2020

Bijlagen:

- a) Begrotingswijziging 2019 # 1
- b) Concept begroting 2020
- c) Brief gemeente Zoetermeer inzake zienswijze en gevoelens (opgenomen bij agendapunt 3b)
- d) Brief gemeente Lansingerland inzake zienswijze en gevoelens (opgenomen bij agendapunt 3c)

Toelichting:

Bijgaand treft u de begrotingswijziging 2019 # 1 en de begroting 2020 aan. De raad van de gemeente Zoetermeer en de raad van de gemeente Lansingerland hebben ten aanzien van de begrotingswijziging 2019 # 1 en de concept begroting 2020 een zienswijze toegestuurd, die inhouden dat de raden kunnen instemmen met de begrotingswijziging 2019 # 1 en de concept begroting 2020.

Financiële consequenties:

n.v.t.

Risico's:

n.v.t.

Verdere procedures:

Voor 15 juli 2019 wordt de vastgestelde begrotingswijziging 2019 # 1 en de begroting 2020 naar de toezichthouder, de provincie Zuid Holland, verzonden. Tevens worden de raden geïnformeerd over dit besluit van het Algemeen Bestuur en het toezenden van de stukken aan de toezichthouder.

Gevraagde beslissing:

1. De begrotingswijziging 2019 # 1 en de begroting 2020 vast te stellen;
2. De raden van Lansingerland en Zoetermeer te informeren over het vaststellen van de begrotingswijziging 2019 # 1 en de begroting 2020;
3. De toezichthouder, de provincie Zuid Holland dit besluit en de vastgestelde begrotingswijziging 2019 # 1 en de begroting 2020 toe te zenden.

Besluit van: Dagelijks Bestuur
Besluitnummer: DB 2019 25

Datum: 4 april 2019
Agendapunt: 8

Onderwerp:

Begrotingswijziging 2019 # 1

Bijlagen:

1. Concept begrotingswijziging 2019 # 1

Toelichting:

De in 2018 vastgestelde Begroting 2019 is gebaseerd op de grondexploitatie per 1-1-2018. Per 1-1-2019 is de grondexploitatie van de GR Hoefweg geactualiseerd. Op basis van deze geactualiseerde grondexploitatie 2019 moet de begroting 2019 aangepast worden.

Dit besluit van het Dagelijks Bestuur ziet op de vaststelling van de concept begrotingswijziging 2019 # 1 en de toezending hiervan aan de raden van Lansingerland en Zoetermeer.

Financiële consequenties:

Voor de inhoud wordt verwezen naar de concept begrotingswijziging 2019 # 1.

Risico's:

N.v.t.

Verdere procedures:

1. De concept begrotingswijziging 2019 # 1 wordt na de DB vergadering op 4 april 2019 verzonden naar beide gemeenteraden, hiermee wordt voldaan aan de wettelijke termijn om deze stukken voor 15 april aan de raden toe te zenden.
2. De raden kunnen conform de gemeenschappelijke regeling binnen een termijn van acht weken een zienswijze over de concept begrotingswijziging 2019 # 1 uitbrengen aan het Dagelijks Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg.
3. Besluitvorming over vaststelling van de begrotingswijziging 2019 # 1 door het Algemeen Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg zal op 4 juli 2019 plaatsvinden.
4. De verzending aan de toezichthouder provincie Zuid-Holland zal voor 1 augustus 2019 plaatsvinden.

Communicatie

Zie het bovenstaande.

Gevraagde beslissing:

1. Het vaststellen van de concept begrotingswijziging 2019 # 1;
2. Het toezenden van de concept begrotingswijziging 2019 # 1 aan de raden van Lansingerland en Zoetermeer met het verzoek om hun zienswijzen over de concept begrotingswijziging 2019 # 1 uiterlijk 24 juni 2019 kenbaar te maken aan het Dagelijks Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg.

BEDRIJVENSCHAP HOEFWEG

BEGROTINGSWIJZIGING 1-2019

Versie DB 04 april 2019

Toelichting:

De in 2018 vastgestelde Begroting 2019 is gebaseerd op de grondexploitatie per 1-1-2018. Per 1-1-2019 is de grondexploitatie van de GR Hoefweg geactualiseerd. Op basis van de geactualiseerde grondexploitatie dient de begroting 2019 aangepast te worden.

De wijziging van de begroting 2019 bestaat uit:

Bedragen x € 1.000

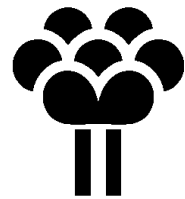
Lasten	Begroting 2019	Begrotings- wijziging 1-2019	Begroting na wijziging 2019
Verwerving	43	651	694
Bouwrijp maken	0	722	722
Woonrijp maken	156	49	205
Plankosten	322	173	495
Rente kosten	54	11	65
Overige lasten	0	67	67
Totaal lasten	575	1.673	2.247
Baten			
Bedrijven	19.320	-3.906	15.414
overige gronduitgifte	0	967	967
Overige opbrengsten	3.500	-3.500	0
Totaal baten	22.820	-6.439	16.381
Mutatie onderhanden werk*	-22.245	8.112	-14.134
*) betreft saldo investeringen/desinvesteringen			

De voornaamste afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde primitieve begroting 2019 betreft:

- post verwerving: betreft voornamelijk de uitname van de entreekavel. De uitname was in gepland voor 2018 maar is vertraagd;
- post bouwrijp maken: kosten voor sloop en opruimkosten zijn onder bouwrijp maken geschaard. Deze posten werden in voorgaande jaren apart gepresenteerd. Daarnaast zijn een aantal extra kostenposten toegevoegd in verband met het verleggen van kabels en leidingen betreffende de entreekavel en riolering in de Lumenlaan;
- post woonrijp maken: de kosten voor aanleg Aquamarijnweg zijn naar voren geschoven en er is een post 'overige kosten woonrijp maken' toegevoegd om onder andere de aanleg van inritten uit te financieren;
- de rentelasten zijn geactualiseerd op basis van de actuele gewogen gemiddelde rente van de leningportefeuille per 1-1-2019;
- de plankosten zijn geactualiseerd;
- er zijn extra lasten geraamd in verband met de afdracht van onroerende zaak belasting;
- de opbrengsten uit bedrijven is lager omdat een deel van de uitgifte behorende tot een deal met 'een grote belegger' in het afgelopen jaren vervroegd is uitgegeven;
- het surplus vanuit prisma is doorgeschoven van 2019 naar 2020.

**BEDRIJVENSCHAP
HOEFWEG**

PROGRAMMA BEGROTING 2020

Versie DB 04 april 2019

Bleiswijk, 28 maart 2019

Bedrijvenschap Hoefweg

Begroting 2020

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Samenwerking publiek-privaat	4
3.	Beleidsbegroting	5
3.1.	Programmaplan	5
3.2.	De Paragrafen	7
3.2.1.	Inleiding	7
3.2.2.	Paragraaf lokale heffingen	7
3.2.3.	Paragraaf Weerstandsvermogen	7
3.2.4.	Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	8
3.2.5.	Financieringsparagraaf	8
3.2.6.	Bedrijfsvoeringparagraaf	10
3.2.7.	Paragraaf Verbonden Partijen	11
3.2.8.	Paragraaf Grondbeleid	11
4.	Financiële begroting	13
4.1.	Overzicht van baten en lasten	13
4.2.	Toelichting overzicht baten en lasten	13
4.3.	Meerjarenraming	15
4.4.	Investerings- en financieringsstaat	15
4.5.	Overhead	15
4.6.	Balansbegroting	16
	Bijlage 1: EMU saldo	17
	Bijlage 2: Overzicht taakvelden	18

1. Inleiding

Hierbij treft u de begroting van Bedrijvenschap Hoefweg aan voor het jaar 2020 inclusief de meerjarenramingen (2021-2023).

Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) heeft als uitgangspunt gediend voor het opstellen van de begroting. In afwijking van de regelgeving is geen aparte productenraming opgenomen aangezien, conform de bevestiging van de Provincie Zuid-Holland, de financiële begroting kan volstaan als productenraming.

De juridische structuur van Bedrijvenschap Hoefweg vloeit voort uit de op 20 november 1996 door de gemeenten Bleiswijk (nu Lansingerland) en Zoetermeer vastgestelde Gemeenschappelijke Regeling (GR) Bedrijvenschap Hoefweg, en uit de vier wijzigingen op betreffende GR.

De juridische structuur van GR Bleizo omvat de volgende organen:

- **Algemeen Bestuur (AB)**

Het AB bestaat uit acht leden, als volgt aan te wijzen. De raad van elke deelnemende gemeente wijst uit het college van burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente twee leden aan, tevens wijst de raad voor elke deelnemende gemeente uit zijn leden eveneens twee leden aan.

- **Dagelijks Bestuur (DB)**

Het DB kent een samenstelling van vier leden, te weten de leden van het AB die zijn aangewezen uit de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten.

- **Voorzitter**

De voorzitter is gekozen door en uit het AB uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het DB. De plaatsvervangende voorzitter wordt door en uit het AB gekozen uit hen die tevens zijn aangewezen als lid van het DB en niet zijn aangewezen als voorzitter. De voorzitter vertegenwoordigt GR Bleizo in en buiten rechte.

- **Secretaris**

De secretaris van het AB en van het DB, die geen lid van het AB kan zijn, wordt door het AB benoemd, geschorst en ontslagen. Door de secretaris worden alle stukken die van het AB en van het DB uitgaan, mede ondertekend conform art. 23 lid 3 van de gemeenschappelijke regeling.

- **Directeur**

De directeur wordt door het AB benoemd, geschorst en ontslagen. Onder verantwoordelijkheid van de directeur is een administrateur en een controller belast met het zorg dragen voor de administratie, het beheer van de vermogenswaarden en het jaarlijks opmaken van de rekening.

2. Samenwerking publiek-privaat

Ter realisering van de doelstelling van Bedrijvenschap Hoefweg is tussen Bedrijvenschap Hoefweg, de toenmalige gemeente Bleiswijk (nu: Lansingerland) en de private partijen, MRP (voorheen: ASR Vastgoed Ontwikkeling) en Maasstede Bleiswijk BV, op 7 februari 2006 een samenwerkingsovereenkomst gesloten.

Het belangrijkste gevolg van die samenwerkingsovereenkomst is, dat de private partijen ASR en Maasstede en de publiekrechtelijke partij Bedrijvenschap Hoefweg zich daarmee op privaatrechtelijke basis hebben verplicht tot financiële bijdragen aan de totstandkoming van Prisma Bedrijvenpark, waar dat met publiekrechtelijke middelen niet kon worden bereikt. Mede ten gevolge van deze samenwerking prognosticeert Bedrijvenschap Hoefweg over de gehele realisatietermijn van het Prisma Bedrijvenpark een tenminste sluitend exploitatieresultaat.

3. Beleidsbegroting

3.1. Programmaplan

Doelstelling/effect van beleid

Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doel het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, alsmede voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid.

Beleidskaders

Het kader voor het beleid van Bedrijvenschap Hoefweg wordt gevormd door de tekst van de gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg, het vastgestelde planologisch-juridische kader voor het gebied en de privaatrechtelijke bepalingen op basis van de samenwerkingsovereenkomst met de private partijen.

De gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg is een zelfstandige publiekrechtelijke rechtspersoonlijkheid, die zelfstandig binnen de kaders van de gemeenschappelijke regeling rechtshandelingen kan verrichten, zoals het aantrekken/inhuren van personeel en het hebben van een eigen vermogen en grondposities. Publiekrechtelijke rechtsvormen zijn onderworpen aan de regels van het publiekrecht, waarin waarborgen zijn opgenomen voor het gebruik van bevoegdheden, besluitvorming, repressief toezicht, beïnvloedingsmogelijkheden, democratische controle en openbaarheid. Het AB en het DB verstrekken aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die door een raad worden gevraagd.

Het planologisch-juridisch kader voor het Prisma Bedrijvenpark wordt gevormd door het Bestemmingsplan Hoefweg-Noord, dat op 18 juli 2013 door de raad van de gemeente Lansingerland is vastgesteld.

In 2006 is een samenwerkingsovereenkomst (SOK) aangegaan met de private partijen Fortis (daarna ASR en nu MRDP) en Maasstede. Onderdeel van de daarbij gemaakte afspraken is dat er een joint venture is opgericht (de CV Prisma Bleiswijk, met als enig beherend vennoot Prisma Bleiswijk Beheer BV), die de voorzieningen voor openbaar nut aanlegt voor gezamenlijke rekening. De kosten van deze voorzieningen worden omgeslagen naar rato van de hoeveelheid netto uitgeefbaar plangebied per partij.

Programmaplan

De programmabegroting 2020 betreft de jaarschijf voor 2020 van de grondexploitatie per 01-01-2019.

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2018	Plan 2019*	Plan 2020
Lasten	2.169	2.247	632
Baten	5.030	2.247	632
Gerealiseerd resultaat	2.861	0	0

Ad* begroting na wijziging

Binnen de begroting staat voor het jaar 2019 de uitgifte van gronden ten behoeve de vestiging van bedrijven centraal. De inzet van personele capaciteit is dan ook vooral gericht op het uitvoeren van de met de GR samenhangende activiteiten, de acquisitie en promotie en het begeleiden van het vestigingsproces.

Beleidsindicatoren

Vanuit de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is het verplicht om in de begroting en jaarrekening over de volgende beleidsindicatoren te rapporteren, voor Bedrijvenschap Hoefweg zijn de beleidsindicatoren als volgt:

Nr.	Indicator	Eenheid	BS Hoefweg*			Beschrijving
			R2018	B2019***	B2020	
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	0,00	0,00	0,00	De toegestane formatie in fte van het apparaat op peildatum januari; BS Hoefweg heeft geen medewerkers in dienst
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	0,00	0,00	0,00	De werkelijke bezetting in fte van het apparaat op peildatum januari; BS Hoefweg heeft geen medewerkers in dienst
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2,65	2,66	2,18	De personele en materiele kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie
4	Externe inhuur**	Kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2,6%	2,6%	3,4%	De inhuur voor tijdelijke vervanging of voor inhuur specialisten met specialistische kennis die ontbreekt in de organisatie
5	Overhead	% van totale lasten	2,5%	2,7%	7,5%	De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces

AD*) Bron is "eigen rekening" en "eigen begroting"

AD**) voor inhuur specialisten is de vaste bezetting niet meegerekend. De vaste bezetting bestaat uit extern ingehuurd medewerkers.

AD***) de beleidsindicatoren voor de begroting 2019 na wijziging zijn op basis van de grex 2019 opnieuw berekend

3.2. De Paragrafen

3.2.1. Inleiding

Het Besluit Begroting & Verantwoording Provincies en Gemeenten (kortweg: BBV) dat de vorm en inhoud van de begroting en jaarverslag voorschrijft, stelt een aantal paragrafen verplicht in zowel de begroting als het jaarverslag. In het hiernavolgende worden de paragrafen benoemd en uitgewerkt, dan wel wordt gemotiveerd aangegeven waarom het bestuur de paragrafen niet van toepassing acht.

3.2.2. Paragraaf lokale heffingen

Bedrijvenschap Hoefweg geniet geen inkomsten uit lokale heffingen aangezien het opleggen van lokale heffingen niet tot de taken van de gemeenschappelijke regeling behoort. Deze paragraaf is daarom niet van toepassing.

3.2.3. Paragraaf Weerstandsvermogen

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan de mate waarin Bedrijvenschap Hoefweg in staat is om financiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit betekend dat het beleid veranderd moet worden. Weerstandsvermogen heeft in verslaggeving technische zin de vorm van eigen vermogen. Eigen vermogen kan ontstaan uit voordelige resultaten behaald bij de uitgaven van terreinen. In 2017 en 2018 is er conform wet- en regelgeving tussentijds winst genomen volgens de POC methode.

Aan de grondexploitatie zijn diverse risico's verbonden. In de paragraaf Grondbeleid wordt hierop nader ingegaan. In de gemeenschappelijke regeling is vastgelegd dat de risicoverdeling geschiedt op basis van 50% - 50% per deelnemende gemeente.

Risico's exploitatiegronden

Aan de ramingen van grondexploitaties kleefte altijd een inherent risico. Het verwachte resultaat is gebaseerd op de huidige inzichten met betrekking tot de looptijd van de grondexploitaties, het renteverloop en de ontwikkelingen op de markt voor bedrijventerreinen. Verandering van inzichten omtrent de uitvoerbaarheid leiden veelal tot wijzigingen in het financiële beeld van grondexploitaties. Op basis van de uitgevoerde Monte Carlo analyse is bepaald dat de opbrengstindex en de financieringsrente het meeste invloed hebben op het resultaat van de grondexploitatie. Andere risico's die invloed hebben zijn de kostenindex en uitgiftetempo. De Monte Carlo-simulatie van de huidige grondexploitatie resulteert in een bandbreedte van € 9,3 mln. (NCW) tot € 12,3 mln. (NCW) bij een zekerheidspercentage van 95%. De benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's wordt gevonden in de positieve contante waarde van de grondexploitatie. Beide gemeenten hoeven dus geen weerstandscapaciteit te reserveren voor Bedrijvenschap Hoefweg. De risico waarde bedraagt dus € 3,0 mln. De voornaamste risico's betreft de financieringsrente en de uitgifteplanning. De weerstandscapaciteit is € 12,9 mln. (ncw grondexploitatie) en daarmee ruim voldoende.

Weerstandsratio

De weerstandsratio wordt als volgt berekend:

Ratio weerstandsvermogen	=	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	12,9	4,30
		Benodigde weerstandscapaciteit		3,0	

Kengetallen

Vanuit het BBV is het verplicht om over de volgende kengetallen te rapporteren. Aangezien de Bedrijvenschap Hoefweg een projectorganisatie is met één activiteit, zijnde het ontwikkelen van grond, en volledig gefinancierd is uit vreemd vermogen geven de kengetallen een vertekend beeld.

	R 2018	B 2019	B 2020	B 2021	B 2022	B 2023	Norm	Toelichting
1. Netto schuldquote: relateert de schuldpositie van de gemeente aan de inkomstenstroom	747%	143%	181%	217%	139%	40%	100%-130%	De jaarlijkse inkomsten van BS Hoefweg kunnen gezien de aard van de activiteiten, enorm afwijken.
1a. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	747%	143%	181%	217%	139%	40%	100%-130%	
2. De solvabiliteitsratio: indicator om inzicht te krijgen in de mate waarin de onderneming in staat is aan zijn financiële verplichtingen te kunnen voldoen.	11%	15%	27%	33%	44%	68%	25%<>40%	BS Hoefweg is volledig vreemd vermogen gefinancierd, Eigen vermogen bestaat uit de verplichte administratieve winstneming.
3. Kengetal Grondexploitatie: in - en nog niet in exploitatie gronden / Totale baten voor bestemming	871%	181%	255%	342%	272%	170%	>0	Gezien de aard van de activiteiten van de BS Hoefweg kunnen de jaarlijkse inkomsten (baten voor bestemming) enorm afwijken.
4. Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%	0%	0%	0%	>0	Bij de BS Hoefweg is er geen sprake van structurele baten en lasten
5. Belastingcapaciteit	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	BS Hoefweg heeft geen belastinginkomsten

Beoordeling kengetallen op onderlinge verhouding en in relatie tot de financiële positie

Bij Bedrijvenschap Hoefweg is uitsluitend sprake van externe financiering. Bedrijvenschap Hoefweg bouwt, met uitzondering van de verplichte winstneming, geen weerstandsvermogen op.

3.2.4. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Het merendeel van de gronden die in 2006 eigendom waren van Bedrijvenschap Hoefweg, zijn in 2006 in eigendom overgedragen aan CV Prisma Bleiswijk. Enkele percelen zijn voornamelijk nog in eigendom gehouden van Bedrijvenschap Hoefweg, aangezien nog in gebruik zijnde opstallen aanwezig waren. Deze percelen zullen te zijner tijd worden herontwikkeld in de bestemming bijzondere doeleinden en aan derden worden verkocht. Op de balans van Bedrijvenschap Hoefweg komen geen kapitaalgoederen voor, aangezien de gronden in ontwikkeling (voor zover niet in eigendom overgedragen c.q. over te dragen aan de CV) als onderhanden werk opgenomen worden onder de voorraden en niet duurzaam ten dienste staan van de bedrijfsuitoefening van Bedrijvenschap Hoefweg.

3.2.5. Financieringsparagraaf

Als gevolg van het bepaalde in de gemeenschappelijke regeling (art. 24) trekt Bedrijvenschap Hoefweg de benodigde financiële middelen aan bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Daarnaast is het merendeel van de gronden van Bedrijvenschap Hoefweg als gevolg van de SOK overgedragen aan de CV Prisma Bleiswijk, die zelfstandig in haar financiering voorziet. In het Treasurystatuut Bedrijvenschap Hoefweg (2013) is opgenomen, dat Bedrijvenschap Hoefweg de lasten op de aan te trekken gelden zo laag mogelijk houdt, waarbij de risico's zo goed mogelijk beheerst worden en beperkt blijven binnen de door het AB gestelde kaders.

Medio maart 2019 is de financieringsstructuur als volgt:

Bedragen x € 1.000

Lening nummer	Hoofdsom	Rente-percentage	Start-datum	Looptijd	Eind-datum
40.110006	4.000	0,79%	22-7-2015	5 jaar	23-1-2020
40.110007	4.500	0,95%	22-7-2015	6 jaar	22-7-2021
40.109673	250	0,80%	13-3-2015	5 jaar	13-3-2020
40.110896	1.500	0,42%	7-12-2016	5 jaar	7-12-2021
40111194	14.800	0,00%	30-5-2017	3 jaar	1-6-2020
40111195	10.000	0,35%	30-5-2017	5 jaar	1-6-2022
452586	12.300	-0,30%	21-12-2017	2 jaar	23-12-2019
Totaal	47.350				

In de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) zijn richtlijnen neergelegd ter beheersing van de renterisico's. Zo zijn er spelregels opgenomen voor de mate waarin gemeenschappelijke regelingen kort gefinancierd mogen zijn (kasgeldlimiet) en lang gefinancierd mogen zijn (renterisiconorm). In onderstaande overzichten treft u de toetsingen aan van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm over het begrotingsjaar 2020 (en verdere jaren).

Kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet wordt berekend op 8,2% van het begrotingstotaal zodat het voor 2020 € 52.00 (=8,2% van € 0,632 mln.) bedraagt. In 2020 wordt geen overschrijding van de kasgeldlimiet verwacht.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft de norm aan met betrekking tot de renterisico's over de vaste schulden. Deze norm bepaalt het maximale deel van de vaste schuld dat in aanmerking mag komen voor aflossing (*al dan niet met herfinanciering*) en/of renteherziening. Als gevolg van deze norm kan een rentestijging op de kapitaalmarkt slechts gedeeltelijk doorwerken in de te betalen rentelasten over de vaste schuld. Voor decentrale overheden is deze norm vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal van het betreffende jaar (met een minimum van € 2,5 miljoen). Gelet op de omvang van het begrotingstotaal 2020 van Bedrijvenschap Hoefweg (€ 0,632 miljoen) bedraagt de renterisiconorm in 2020 € 2,5 miljoen. Dat betekent dat in 2020 maximaal € 2,5 miljoen in aanmerking zou mogen komen voor aflossing (*al dan niet met herfinanciering*) en/of renteherziening. Gezien het specifieke verloop van uitgaven, inkomsten en financieringsbehoefte bij de gebiedsontwikkeling van Bedrijvenschap Hoefweg, alsmede de dynamiek die zich hierin voordoet, maakt het praktisch onuitvoerbaar om aan de renterisiconorm te voldoen zonder maatregelen die onlogisch zijn en ook op gespannen voet staan met het BBV en die bovendien financieel nadelig zijn voor het resultaat van de grondexploitaties. Bedrijvenschap Hoefweg heeft ontheffing gekregen van de provincie Zuid Holland voor het voldoen aan de renterisiconorm voor de begrotingsjaren 2019 tot en met 2022.

Renteresultaat taakveld treasury

Bedragen x € 1.000

Renteschema	2020
Externe rentelasten kort- en langlopende geldleningen	41
Externe rentebaten kort- en langlopende geldleningen	0
Saldo rentelasten en rentebaten	41
Rente aan grondexploitatie	41
Rente projectfinanciering	0
Rente baten projectfinanciering	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	0
Rente over eigen vermogen	0
Rente over voorzieningen	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente	0
Aan taakvelden toegerekende rente	0
Verwacht renteresultaat op taakveld Treasury	0

3.2.6. Bedrijfsvoeringparagraaf

Bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel & organisatie, financiën en informatisering & automatisering. Bedrijvenschap Hoefweg heeft zelf geen personeel in dienst. De projectorganisatie staat onder leiding van een directeur en bestaat uit een secretaris (tevens secretaris van het DB en het AB), een officemanager/secretaresse, een projectleider ontwikkeling, een projectleider civiele techniek, een acquisiteur/marketeer, een administrateur, een planeconoom en een controller. Deze functionarissen werken in deeltijd voor Bedrijvenschap Hoefweg en worden ingehuurd van beide gemeenten dan wel van externe bureaus. Voor alle overige taken worden externe dienstverleners ingeschakeld. Het betreft onder meer advisering op het vlak van duurzaamheid, fiscale zaken, juridische zaken en dergelijke.

3.2.7. Paragraaf Verbonden Partijen

Zoals eerder gemeld, is Bedrijvenschap Hoefweg op 7 februari 2006 een samenwerking aangegaan met private partijen, van waaruit een commanditaire vennootschap Prisma Bleiswijk (CV) is aangegaan met een beheerend vennootschap Prisma Bleiswijk Beheer (BV). Bedrijvenschap Hoefweg neemt voor 30% deel in de CV en voor 31% in de BV. Bedrijvenschap Hoefweg draagt voor gelijke percentages het financiële risico ten aanzien van de winst- en verliesrekening van de CV/BV Prisma Bleiswijk.

Prisma Beheer B.V.	
Programma	N.v.t.
Taakveld	0.1 Bestuur
Deelnemers	Bedrijvenschap Hoefweg, Maasstede en MRP
Vestigingsplaats	Bleiswijk
Website	http://www.prismabedrijvenpark.nl/
<u>Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente.</u>	
De samenwerking houdt kort samengevat in: verrekening van de kosten van de (gerealiseerde en nog te realiseren) infrastructurele voorzieningen, en planontwikkeling, zulks naar rato van het netto uitgeefbare grondbezit.	
<u>Bestuurlijk</u>	
De Bedrijvenschap Hoefweg bezit 31% van de aandelen.	
<u>Financieel belang</u>	
De boekwaarde van onze aandelen bedraagt € 13.000,-.	
<u>Kengetallen</u>	
Financiële kengetallen (CONCEPT cijfers)	
Bijdrage begroting 2020	0
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2018	259
Eigen vermogen per 1-1-2018	28.239
Eigen vermogen per 31-12-2018	28.498
Vreemd vermogen per 1-1-2018	17.958.491
Vreemd vermogen per 31-12-2018	2.471.304
Solvabiliteit per 1-1-2018 (=Eigen vermogen /Totaal vermogen)	0,16%
Solvabiliteit per 31-12-2018 (=Eigen vermogen /Totaal vermogen)	1,14%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2018:	Vreemd vermogen neemt af

3.2.8. Paragraaf Grondbeleid

Het beleid van Bedrijvenschap Hoefweg heeft tot doel het realiseren van vestigingsmogelijkheden voor geïnteresseerde bedrijven door middel van het aanbieden van bouwrijpe grond. Aan het produceren van en afzetten van bouwrijpe grond zijn echter aanzienlijke financiële en beleidsmatige risico's verbonden. In deze paragraaf wordt een schets gegeven van een aantal ontwikkelingen voor bedrijfsterreinen voor het komende jaar.

Perspectief voor bedrijfsterreinen algemeen:

Sinds 2015 trekt de markt voor de verkoop van bedrijfskavels aan. In 2018 zijn vier verkopen gerealiseerd en is de uitgifteplanning uit de grondexploitatie per 1-1-2018 gehaald. Ten behoeve van de uitgifteplanning in de grondexploitatie per 1-1-2019 is door een economisch adviesbureau, BCI een prognose opgesteld voor de verkoop van kavels. Op basis van de gesloten verkoopovereenkomst eind 2017 en de lopende verkoopprocedures, zal de grondverkoop door Bedrijvenschap Hoefweg in 2019 ten minste gelijk zijn aan de uitgifteprognose. De economische ontwikkeling is positief en de regionale vastgoedmarkt voor de verkoop van bedrijfskavels is goed. Dit komt ook tot uitdrukking in het

onderzoek dat in het kader van de Samenwerking Logistieke Hotspot A12 corridor is uitgevoerd in opdracht van de provincie Zuid-Holland door een andere extern bureau. De verwachting is dat de verkoop van bedrijfskavels de komende jaren overeenkomstig de regionale prognose zal kunnen plaatsvinden. Om deze verwachting te ondersteunen wordt in het kader van de Samenwerking logistieke Hotspot A12 corridor geïnvesteerd in marketing en diverse regionale maatregelen ter versterking van het vestigingsklimaat voor logistieke bedrijven. In de meerjaren planning voor de afzet van bedrijventerrein voor Bedrijvenschap Hoefweg is voorzichtigheidshalve uitgegaan van de recent uitgevoerde uitgifte prognose van BCI.

Perspectief voor Prisma

In de Samenwerkingsovereenkomst Prisma is bepaald dat de aanleg van de infrastructuur wordt uitgevoerd door de in april 2006 opgerichte joint venture. Hiermee is de taak van Bedrijvenschap Hoefweg vooral gericht op het verkopen van grond binnen de kaders van de op het gebied van toepassing zijnde bestemmingsplannen en andere afspraken zoals verwoord in de Samenwerkingsovereenkomst Prisma.

In de planning voor Bedrijvenschap Hoefweg is in de grondexploitatie 2018 uitgegaan van ca 2 tot 2,4 ha uitgifte per jaar. Deze prognose is gebaseerd op de rapportage van het externe adviesbureau Buck Consultants International (BCI). De acquisitie is gericht op het stimuleren van de verkoop van kavels. De looptijd van de grondexploitatie (en de werkzaamheden) kan worden verkort wanneer de gronduitgifte sneller verloopt dan de prognose

Winst en verliesneming grondexploitatie

Door markttechnische, bestuurlijke en ruimtelijke oorzaken kan de uitvoering van projecten worden vertraagd of versneld en kan ook de hoogte van het (verwachte) planresultaat wijzigen. Het verwachte resultaat op grondexploitaties verandert dus in de tijd. Het resultaat op grondexploitaties wordt genomen na het afronden van het project (indien er sprake is van een winst) of indien er sprake is van een verlies wordt er direct een voorziening getroffen. Naar aanleiding van de actualisatie van de grondexploitatie 2019 blijkt de contante waarde van de exploitatie ruim positief te zijn. Op basis van de voorgeschreven POC methode wordt bij de jaarrekening beoordeeld of een (administratieve) tussentijdse winstneming noodzakelijk is. Pas bij het afsluiten van de grondexploitatie van Bedrijvenschap Hoefweg, naar verwachting in 2024, winstuitkering plaatsvinden.

Voor de exploitatie van het totale Prisma Bedrijvenpark is een financieringsexploitatie (FEX) opgesteld, die het financiële kader vormt voor de bedrijfsvoering van CV Prisma Bleiswijk.

Deze FEX bepaalt het opslagbedrag dat de afnemende partijen zullen moeten betalen ter aflossing en dekking van de kosten van de joint venture.

De grondexploitatie van Bedrijvenschap Hoefweg heeft over de gehele exploitatieperiode een positief resultaat. Indien aan het einde van het project blijkt dat er, bijvoorbeeld ten gevolge van marktomstandigheden, toch een exploitatietekort is bij Bedrijvenschap Hoefweg, dan zijn de deelnemende gemeenten Lansingerland en Zoetermeer gehouden dit tekort te dekken.

Grondexploitatie per 1 januari 2019

De grondexploitatie van het Bedrijvenschap Hoefweg heeft een verwachte looptijd tot en met 2026 en er wordt een tenminste positief plansaldo verwacht. Een beknopt mutatieoverzicht van de grondexploitatie met peildatum 1/1/2019 inclusief de raming van kosten en opbrengsten tot het einde van de looptijd, ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2017	Mutaties 2018	Boekwaarde 31-12-2018	Raming (reëel)	Saldo eind looptijd
Grondverwerving	65.914	212	66.126	694	66.820
Openbare Werken	3.745	884	4.629	1.264	5.893
Afdelings-/Overige kosten	20.751	581	21.332	1.872	23.204
Opbrengsten	-49.511	-5.030	-54.541	-54.418	-108.959
Winstneming	3.407	2.861	6.268	0	6.268
Totaal (reëel)	44.306	-492	43.814	-50.588	-6.774

Netto contant per 1-1-2019 (negatief bedrag is positief financieel saldo)

-12.863

4. Financiële begroting

4.1. Overzicht van baten en lasten

Programma grondexploitatie	Rekening 2018	Plan 2019*	Plan 2020
Lasten			
Verwerving	212	694	0
Bouwrijp maken	884	722	21
Woonrijp maken	0	205	125
Plankosten	492	495	406
Rente kosten	89	65	41
Overige lasten	0	67	40
Overhead	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal lasten	1.677	2.247	632
Baten			
Opbrengsten	5.018	15.414	4.520
Bedrijven	0	967	399
Overige opbrengsten	12	0	3.629
Totaal baten	5.030	16.381	8.548
Winstneming	2.861	0	0
Mutatie onderhanden werk	-492	-14.134	-7.915

*) Inclusief BW I 2019

4.2. Toelichting overzicht baten en lasten

De begroting is gebaseerd op de grondexploitatie voor Bedrijvenschap Hoefweg per 1 januari 2019. De begroting voor 2020 bestaat uit de jaarschijf 2020 van deze grondexploitatie.

Lasten

Grondverwerving

Hieronder vallen de kosten voor verwerving van grond, verwerving van panden en verwervingskosten koper voor gronden uit de CV/BV. Voor 2020 is er naar verwachting geen sprake van uitname van gronden.

Bouwrijp maken

Dit zijn de geraamde kosten voor openbare werken zoals opruimwerkzaamheden, sloop, aanleg van riolering. Het aanleggen van de microinfrastructuur is grotendeels aanbesteed samen met de hoofdinfrastructuur. Met de aannemer is een meerjarencontract gesloten.

Woonrijp maken

Dit zijn de geraamde kosten voor openbare werken zoals groen, water, openbare verlichting en brandkranen. Het aanleggen van de microinfrastructuur is grotendeels aanbesteed samen met de hoofdinfrastructuur. Met de aannemer is een meerjarencontract gesloten.

Plankosten

Onder plankkosten worden onder andere de volgende kosten verantwoord:

- het projectmanagement;
- administratie, controlling, accountantskosten en planeconomische kosten;
- kosten van management en ambtelijke aansturing;
- VAT-kosten (ook wel VTU-kosten genoemd) - kosten die samenhangen met de civieltechnische werkzaamheden: voorbereiding, toezicht en uitvoering.

Rentekosten

De opgenomen rentelasten geven het totaal aan rentelasten van alle langlopende en kortlopende leningen weer. Nieuw af te sluiten leningen worden opgenomen tegen het werkelijke gemiddelde rente percentage.

Overige kosten

Betreft onder andere de verwachte afdracht van onroerende zaak belasting.

Overhead

Alle kosten van overhead worden toegerekend aan het project. Zie voor nadere toelichting paragraaf 4.5.

Vennootschapsbelasting

De verwachte belastingdruk is nihil.

Onvoorzien

In de begroting is er geen post onvoorzien.

Baten

Opbrengsten

Dit zijn de opbrengsten die geraamd zijn voor de uitgifte van percelen. Het betreft hierbij verkoop van gronden welk oorspronkelijk zijn ingebracht in de CV/BV.

Overige inkomsten

De overige inkomsten betreffen met name de verwachte inkomsten als gevolg van het surplus op het kredietarrangement van Prisma. Daarnaast

Mutatie onderhanden werk

De mutatie onderhanden werk betreft een sluitpost in de verlies- en winstrekening. Zolang Bedrijvenschap Hoefweg nog bezig is met de ontwikkeling, de aankoop en verkoop van gronden worden alle opbrengsten en kosten geactiveerd als onderhanden werk.

4.3. Meerjarenraming

(bedragen x € 1.000)

Programma grondexploitatie	Rekening 2018	Plan* 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Lasten						
Verwerving	212	694	0	0	0	0
Bouwrijp maken	884	722	21	0	0	0
Woonrijp maken	0	205	125	103	105	0
Plankosten	492	495	406	238	211	107
Rente kosten	89	65	41	27	19	11
Overige lasten	0	67	40	35	29	24
Overhead	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	1.677	2.247	632	403	364	143
Baten						
Bedrijven	5.018	15.414	4.520	4.610	4.703	4.797
Overige gronduitgifte	0	967	399	407	0	0
Overige opbrengsten	12	0	3.629	0	0	0
Totaal baten	5.030	16.381	8.548	5.017	4.703	4.797
Winstneming	2.861	0	0	0	0	0
Mutatie onderhanden werk	-492	-14.134	-7.915	-4.614	-4.339	-4.654

Ad*) Inclusief BW 1-2019

4.4. Investerings- en financieringsstaat

Bedragen x € 1.0000

Investerings- en financieringsstaat											
	Ultimo 2018	Mut 2019	Ultimo 2019	Mut 2020	Ultimo 2020	Mut 2021	Ultimo 2021	Mut 2022	Ultimo 2022	Mut 2023	Ultimo 2023
OHW	43.814	-14.134	29.680	-7.915	21.765	-4.614	17.151	-4.339	12.812	-4.654	8.158
Saldo	43.814		29.680		21.765		17.151		12.812		8.158

4.5. Overhead

Alle bedrijfskosten moeten zo veel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende activiteiten. Op bladzijde 10 van notitie Overhead Commissie BBV staat opgenomen 'het is mogelijk de overheadlasten die specifiek voor een project worden gemaakt geheel toe te rekenen aan het betreffende project. Omdat de Bedrijfschap Hoefweg slechts 1 project kent worden alle uitgaven van overhead gezien als projectuitgaven. De specificatie van de "eigen" overhead ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Personeel	24	16	16	8
Administratie	12	8	8	4
Grondexploitaties (dekking)	-35	-24	-24	-12
Saldo	0	0	0	0

4.6. Balansbegroting

De geprognostiseerde balans voor de jaren 2018 tot en met 2021 ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1000,-)	Real ultimo 2018	Begroot ultimo 2019	Begroot ultimo 2020	Begroot ultimo 2021	Begroot ultimo 2022	Begroot ultimo 2023
ACTIVA						
Vaste activa						
Financiele vaste activa	13	13	13	13	13	13
Totaal vaste activa	13	13	13	13	13	13
Vlottende activa						
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	43.814	29.680	21.765	17.151	12.812	8.158
Kortlopende vorderingen	11.688	11.874	1.874	1.988	1.327	981
Totaal vlottende activa	55.502	41.554	23.639	19.139	14.139	9.139
Totaal generaal	55.515	41.567	23.652	19.152	14.152	9.152

PASSIVA	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vaste passiva						
Eigen vermogen	6.268	6.268	6.268	6.268	6.268	6.268
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	47.350	35.050	17.134	12.634	7.634	2.634
Totaal vaste passiva	53.618	41.318	23.402	18.902	13.902	8.902
Vlottende passiva						
Kortlopende schulden	1.898	250	250	250	250	250
Totaal vlottende passiva	1.898	250	250	250	250	250
Totaal generaal	55.515	41.568	23.652	19.152	14.152	9.152

Bijlage 1: EMU saldo

EMU		2018	2019	2020	2021	2022	2023
		volgens realisatie rekening (* € 1.000)	volgens begroting (* € 1.000)	volgens begroting (* € 1.000)	volgens meerjarenraming (* € 1.000)	volgens meerjarenraming (* € 1.000)	volgens meerjarenraming (* € 1.000)
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	2.861	-14.134	-7.915	-4.614	-4.339	-4.654
2 +	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.						
3 +	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie.						
4 -	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd						
5 +	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4						
6 +	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op exploitatie verantwoord						
7 -	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)						
8 +	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord						
9 -	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen						
10 -	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten						
11 -	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen.						
Berekend EMU-saldo		2.861	-14.134	-7.915	-4.614	-4.339	-4.654

Bijlage 2: Overzicht taakvelden

Met ingang van de begroting 2018 moet de begroting in taakvelden worden vermeld. Hieronder is de begroting opgenomen met vermelding van de betreffende taakvelden.

<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Taakveld	2020	2021	2022	2023
0.4 Overhead				
Lasten	35	24	24	12
Baten	35	24	24	12
0.5 Treasury				
Lasten	41	27	19	11
Baten	41	27	19	11
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten	592	376	345	131
Baten	592	376	345	131

Aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente Lansingerland
Aan de leden van de gemeenteraad van de gemeente Zoetermeer

Onderwerp	Uw kenmerk
Vaststellen Jaarstukken 2018, Begroting 2020 en 1 ^e herziening begroting 2019 Bedrijvenschap Hoefweg	
Datum	Ons kenmerk
@@ juli 2019	BSH-2019-@@

Geachte leden van de gemeenteraad,

Namens het Algemeen Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg informeren wij u over de vaststelling van de jaarstukken 2018, de begroting 2020 en de 1^e herziening begroting 2019. Tevens informeren u hierbij over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het advies van de accountant.

Vaststelling

Op 4 juli 2019 heeft het Algemeen Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg besloten tot vaststelling van de jaarstukken 2018, de begroting 2020 en de 1^e herziening begroting 2019. Dit besluit is genomen met inachtneming van de zienswijze op de begroting 2020, de 1^e herziening begroting 2019 en het gevoelen met betrekking tot de jaarstukken van de raden van Lansingerland en Zoetermeer. Tevens ligt aan dit besluit ten grondslag het door PSA Accountants uitgebrachte accountantsverslag en de controleverklaring.

PSA Accountants heeft de controleverklaring welke op 9 april 2019 is afgegeven, op 24 mei 2019 aangevuld op met een tweetal meldingen met betrekking tot de taken en verantwoordelijkheden van de accountant. Volledigheidshalve wordt de aangevulde controleverklaring, welke de eerder afgegeven verklaring vervangt, als bijlage bij deze brief aan u ter kennisname toegezonden.

Uitvoering advies accountant

PSA Accountants heeft in het accountantsverslag 2018 op enkele punten advies gegeven. Deze adviezen worden door Bedrijvenschap Hoefweg opgevolgd:

1. Aan advies om onderbouwde stukken direct aan te leveren aan de accountant, wordt invulling gegeven middels een werkinstructie aan de controller van Bedrijvenschap Hoefweg – en de uitvoering daarvan - om voorafgaand aan de controle de onderbouwende stukken te verzamelen en bij aanvang van de controle aan te leveren bij de accountant. Na afloop van de eerst volgende controle zal dit worden geëvalueerd door het management van Bedrijvenschap Hoefweg en de accountant.

2. Het advies om voorafgaande aan de accountants controle, alle kosten in de financiële administratie te controleren, wordt opgevolgd middels een werkinstructie – en de uitvoering hiervan - aan de administrateur en de controller om hieraan uitvoering te geven. Na afloop van de eerst volgende controle zal dit worden geëvalueerd door het management van Bedrijvenschap Hoefweg en de accountant.
3. PSA Accountants heeft geadviseerd om relevante processen vast te leggen en concreet te maken welke interne beheersingsmaatregelen in het proces aanwezig zijn. Gegeven de omstandigheid dat Bedrijvenschap Hoefweg een projectmatig karakter heeft en in de uitvoering van haar kernactiviteiten weinig repeterende processen kent, anders dan in de bedrijfsvoering, zullen relevante processen worden vastgelegd evenals de daarbij behorende beheersingsmaatregelen. Dit betreft een continuproces, waarbij bestaande procesbeschrijvingen zullen worden geactualiseerd. Dit is voorzien in 2019, het resultaat hiervan zal ook aan de accountant worden overlegd.
4. Het advies om periodiek, - jaarlijks – de (fraude)risico-analyse met het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur te bespreken wordt zoals eerder beschreven door Bedrijvenschap Hoefweg opgevolgd. Tevens zullen periodiek interne controles worden uitgevoerd, verbonden met de beheersmaatregelen uit de (fraude)risico-analyse. Deze interne controles zullen worden uitgevoerd door de controller en worden gerapporteerd aan de directeur van GR Bleizo.

Toesturen stukken aan de Toezichthouder

Na de vaststelling van de begroting 2020, de 1^e herziening begroting 2019 en de jaarstukken 2018 zijn deze verzonden aan de toezichthouder, de provincie Zuid-Holland. Dit heeft plaats gevonden overeenkomstig de hiervoor geldende regels zoals beschreven in de Begrotingscirculaire Gemeenschappelijke Regelingen 2020-2023.

Het Algemeen Bestuur van Bedrijvenschap Hoefweg verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

drs. A. Abee
Voorzitter Algemeen Bestuur

Mr. M. L. Kalf-Simon
Secretaris

Bijlage: Aangevulde Controleverklaring PSA Accountants

Verslag fraude risico analyse GR Bedrijvenschap Hoefweg

Aanwezig

N. Zwiep – directeur
M. Kalf – bestuurssecretaris
B. Arslan - controller

Datum: 21 februari 2019

Locatie: Prismalaan West 1, Bleiswijk

Op 21 februari 2019 heeft er een inventarisatie sessie plaatsgevonden met als hoofddoelstelling het signaleren van mogelijke risico's op fraude. Bij het overleg zijn betrokken geweest de directeur, secretaris en de controller.

Fraude risico is in te delen naar de volgende categorieën:

1. Frauderisicofactoren met betrekking financiële verslaggeving;
2. Frauderisicofactoren met betrekking tot het onrechtmatig onttrekken van waarden aan de instelling;
3. Overig.

In onderstaande tabel zijn de categorieën nader uitgewerkt, waarbij tevens de maatregelen zijn benoemd om het risico te verkleinen.

Cat	Risico		Risico verhogende factoren			Toelichting	Maatregelen
			Organisatie	Medewerkers	Branche		
1	1 Window dressing	Bijvoorbeeld het onterecht berekenen van baten en/of lasten aan een boekjaar, hoge waardering activa. Onjuiste memoriaal boekingen.	a Druk bij bestuur of directie om begrotingsdoelstellingen te realiseren b Prestatie afhankelijke financiële prikkels c Leiding heeft belang bij een bepaald omvang van het vermogen d Streven naar lage belastingafdracht e Ontbreken toezichtsorgaan van eigen organisatie (naast provincie) f Zwakke of ondoelmatig governance-structuur (te weinig leden / weinig aandacht voor verslaggeving) h Druk bij bestuur of directie om risico op negatieve resultaten te beperken door het spreiden van meevallers over meerdere jaren	a Ethische waarden en normen worden onvoldoende door de leiding uitgedragen b Geen financiële expertise bij de leiding en/of personeel c Groot verloop binnen het bestuur, de leiding en/of de geraadpleegde adviseurs d Gespannen relatie tussen de leiding en de controlerende accountant	a Veranderende wet- en regelgeving b Complexe bedrijfsactiviteiten c Sprake van snelle veranderingen / kwetsbaarheid voor technologische ontwikkelingen d Is er sprake van grove schattingen e Zijn er belangrijke transacties met verbonden partijen f Kwetsbaarheid voor rente fluctuaties g Betalingen voor diensten en werken die deels betrekking hebben op het ene jaar, deels op een ander jaar	Er is geen sprake van financiële prikkels. Wel is er belang bij het halen van begrotings targets (<i>niet meer dan gebruikelijk bij gemeentelijke gebiedsontwikkelingen</i>) Er is een aantal verkoop-transacties die integraal vanuit de interne als de externe controle gecontroleerd worden Er is geen sprake van aandeelhouderswaarde Er is nauwelijks sprake van personeelsverloop en de organisatie is niet kwetsbaar voor technologische ontwikkelingen voor wat betreft het eigen product Uitkering van winst vindt pas plaats bij beëindiging regeling, niet tijdens bestuursperiodes daarvoor De financiële positie is uitstekend Er is een goede relatie met de accountant – discussie over capaciteit / planning Memoriaal / correctieboekingen worden geautoriseerd door de Controller (opgesteld door de administrateur)	1 Interne controle 2 externe controle door accountant, gemeentelijke adviseurs, riskmanagers en planeconomen en toezichthouder provincie 3 Functiescheiding 4 Toezicht door leden Algemeen Bestuur

Cat	Risico		Risico verhogende factoren			Toelichting	Maatregelen
			Organisatie	Medewerkers	Branche		
2	Waardering voorraad grond	Onjuiste waardering van grondpositie door manipulatie van grond- exploitatie berekening en/of winstneming	a Eventuele zwakke financiële positie			De financiële positie is uitstekend	1 Externe advisering door adviesbureau over uitgifte tempo en grondprijzen 2 Interne controle 3 Externe controle door accountant, accountant deelnemende gemeenten, gemeentelijke adviseurs, riskmanagers en planeconomen en toezichthouder provincie
3	Belastingfraude	Belastingontduiking	a Druk bij bestuur of directie om zo min mogelijk belasting te betalen	a Ondeskundigheid personeel m.b.t. wet-regelgeving belastingen	a Veranderende wet- en regelgeving;	De vennootschapsbelasting is door een extern deskundige berekend, wordt verwerkt in de grondexploitatie en beoordeeld door de controller. Er is sprake van loonbelasting en voor de BTW is de GR aangemerkt als ondernemer	1 Externe advisering m.b.t. VPB 2 Interne controle 3 Externe controle door accountant en accountants deelnemende gemeenten
4	Aanbestedings-fraude	Staatssteun, vriendjespolitiek, onkoping, onjuiste aanbestedingsvorm	a Tijdsdruk om snel diensten af te nemen of werken aan te laten leggen i.v.m. druk van klanten of deelnemende gemeenten	a Slechte persoonlijke financiële situatie van medewerkers en/of leiding b Ontevredenheid bij medewerkers en/of directie over organisatie, leiding of persoonlijke behandeling c Ondeskundigheid personeel m.b.t. wet-regelgeving aanbestedingen d Persoonlijke relaties met opdrachtnemer en/of gemakszucht personeel	a Veranderende wet- en regelgeving; b Complexiteit wet- en regelgeving en/of aan te besteden werken/diensten	Bij een aanbesteding zijn meerdere personen betrokken (<i>selectie commissie</i>). Achteraf wordt er door financiën een crediteurenscaan uitgevoerd.	1 Interne controle 2 Externe advisering/ begeleiding door regionaal Inkoopbureau 3 Functiescheiding 4 Externe controle

Cat	Risico		Risico verhogende factoren			Toelichting	Maatregelen
			Organisatie	Medewerkers	Branche		
2	1 Ontvreemden van liquide middelen	Bij aanwezigheid van contant geld en betalingen naar onjuiste rekeningnummers	a Kas aanwezig en/of waardevolle en snel te vervreemden en te verhandelen goederen (mobiele telefoons, obligaties etc)	a Slechte persoonlijke financiële situatie van medewerkers en/of leiding b Ontevredenheid bij medewerkers en/of directie over organisatie, leiding of persoonlijke behandeling		Betalingen worden door minimaal nog 1 persoon geautoriseerd en gecontroleerd. Er is geen contant geld aanwezig.	1 Functiescheiding
	2 Ontvreemden waardevolle goederen	Laptops, tablets etc.		a Slechte persoonlijke financiële situatie van medewerkers en/of leiding b Sprake van bepaalde verslavingen bij medewerkers en/of c Ontevredenheid bij medewerkers en/of directie over organisatie, leiding of persoonlijke behandeling		Er zijn geen waardevolle goederen aanwezig.	1 Toezicht 2 Leiding spreekt regelmatig met medewerkers over prive-situatie
3	1 Prijsstelling grondverkoop	Risico omkoping	a Onvoldoende toezicht door de leiding b Ontbreken antecedenten onderzoek in personeelsbeleid	a Slechte persoonlijke financiële situatie van medewerkers en/of leiding b Sprake van bepaalde verslavingen bij medewerkers en/of leiding c Ontevredenheid bij medewerkers en/of directie over organisatie, leiding of persoonlijke behandeling d Zijn er sleutelfunctionarissen die niet regelmatig verlof opnemen		1 Bij de prijsstelling wordt er altijd de gecheckt met de grondexploitatie. Tevens moet de projectdirecteur autorisatie geven voor de prijs. Dit wordt (nieuwe afspraak) vastgelegd. In bijzondere gevallen zal er een taxatie plaatsvinden door een onafhankelijk taxateur 2 Coordinator Uitgifte checkt prijsstelling grondverkoop i.r.t regionale grondverkoop (Regionaal Acquisitie Platform) 3 Verlof wordt regelmatig opgenomen	1 Functiescheiding 2 Bekendmaking grondverkoop aan regionale samenwerkingspartners (transparantie) 3 Leiding spreekt regelmatig met medewerkers over prive-situatie

Cat	Risico		Risico verhogende factoren			Toelichting	Maatregelen
			Organisatie	Medewerkers	Branche		
2	Prijsstelling grondaankopen	Duur aankopen om ergens ander gecompenseerd te worden Risico omkoping	a Tijdsdruk om snel te opereren i.v.m. druk van klanten, onvoldoende tijd voor zorgvuldig onderhandelingsproces	a Slechte persoonlijke financiële situatie van medewerkers en/of leiding b Sprake van bepaalde verslavingen bij medewerkers en/of leiding c Ontevredenheid bij medewerkers en/of directie over organisatie, leiding of persoonlijke behandeling		1 I.p. worden er geen grondaankopen gedaan. Als hier sprake van zou zijn, moet dit eerst geaccordeerd worden middels het vaststellen van een aangepaste grondexploitatie	1 Functie scheiding, beleidsafspraken
3	Autorisatie meerwerk	Zonder (aanvullende) prestatie een vergoeding	a Tijdsdruk om snel te opereren, geen tijd nemen voor controle b Door personele wisselingen gebrekkige overdracht c Fouten in opdrachtverlening en/of bestekken	a Tijdsdruk om snel te opereren, geen tijd nemen voor controle b Meerwerk als oplossing tekortkomingen in prestaties medewerkers	a Complexiteit en onvoorspelbaarheid bij uitvoering (onvoorziene omstandigheden)	1 Degenen die de noodzaak van het meerwerk vaststelt is niet budgetbevoegd 2 Er zijn geen/weinig personele wisselingen 3 Cultuur waarin fouten gemaakt mogen worden, zonder afrekening van medewerkers	1 Functiescheiding 2 Leiding stuurt op cultuur met vertrouwen en veiligheid
4	Prestatie check	Zonder prestatie een vergoeding	Wegens tijdsdruk geen tijd nemen voor controle	a Wegens tijdsdruk geen tijd nemen voor controle		1 Degenen die de geleverde prestatie vaststelt is niet budgetbevoegd.	1 Functie scheiding 2 Interne controle